

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomických věd**

Kriminalita cizinců na území České republiky

Petra Lišková

**Bakalářská práce
2017**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petra Lišková**
Osobní číslo: **E13777**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Ekonomika pro kriminalisty a cel-
níky**
Název tématu: **Kriminalita cizinců na území České republiky**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je analyzovat kriminální chování cizinců na území České republiky po vstupu do Evropské unie a posoudit možnosti jejich integrace.

Osnova:

- Vymezení kriminality.
- Migrační politika.
- Pobyť cizinců na území České republiky.
- Analýza kriminality cizinců v ČR.
- Integrace jako nástroj prevence kriminality.

Rozsah grafických prací:

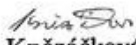
Rozsah pracovní zprávy: cca 35 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- BARŠOVÁ, A., BARŠA, P. Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2005, 308 s. ISBN 80-210-3875-6
- DRBOHLAV, D. Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010, 207 s. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-039-1
- SCHEU, H. Ch., ASLAN, E. Migrace a kulturní konflikty. Vyd. 1. Praha: Auditorium, 2011, 322 s. ISBN 978-80-87284-07-0
- SVATOŠ, R. Kriminologie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 290 s. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-389-6
- TRBOLA, R., RÁKOCZYOVÁ, M. Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR. 1. vyd. Brno: Barrister, 2011, 181 s. ISBN 978-808-7474-198

Vedoucí bakalářské práce:

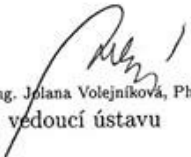

Ing. Radka Kněžáčková, Ph.D.
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: 4. září 2016

Termín odevzdání bakalářské práce: 28. dubna 2017

doc. Ing. Romana Provozničková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 4. září 2016

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji:

Tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 28. 4. 2017

Petra Lišková

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala své vedoucí práce Ing. Radce Kněžáčkové, Ph.D. za její odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce. Ráda bych také poděkovala své rodině, která mě po celou dobu studia podporovala. Velké poděkování také patří mému příteli Lukášovi a jeho rodině.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zaměřuje na kriminalitu cizinců v České republice. Charakterizuje kriminalitu a pojmy, které s ní souvisí, popisuje migrační politiku a její vývoj a definuje pobyt cizinců na území České republiky. Dále následuje charakteristika a počet cizinců. Následně je analyzována kriminalita cizinců páchaná na území České republiky. Poté je popsána integrace, která slouží jako nástroj prevence kriminality.

KLÍČOVÁ SLOVA

Cizinci, kriminalita, kriminologie, migrační politika, integrace cizinců

TITLE

Criminality in the Czech Republic

ANNOTATION

This bachelor thesis is dealing with criminality in the Czech Republic. This paper defines criminality and related terms, describes the migrant policy and its progress and defines residence of foreigners in the Czech Republic. The next part is focused on quantity and characteristics of foreigners. After that criminality of foreigners in the Czech Republic is analyzed. The last part of the thesis describes integration of foreigners which is used as prevention of criminality.

KEYWORDS

Foreigners, criminality, criminology, migrant policy, integration of foreigners

OBSAH

ÚVOD.....	10
1 KRIMINALITA	12
1.1 POJEM KRIMINOLOGIE.....	12
1.2 POJEM KRIMINALITA	13
1.3 STAV A ÚROVEŇ KRIMINALITY.....	14
1.4 STRUKTURA A DYNAMIKA KRIMINALITY	15
1.5 REGISTROVANÁ, LATENTNÍ A SKUTEČNÁ KRIMINALITA	15
1.6 ZDROJE INFORMACÍ O KRIMINALITĚ.....	16
1.7 PACHATEL KRIMINALITY	16
1.8 OBĚŤ KRIMINALITY.....	18
2 MIGRACE A MIGRAČNÍ POLITIKA.....	20
2.1 MIGRACE	20
2.2 MIGRAČNÍ POLITIKA	21
2.3 VÝVOJ MIGRAČNÍ POLITIKY V ČESKÉ REPUBLIKY	23
2.4 MIGRAČNÍ KRIZE 2015.....	27
3 POBYT CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČR	29
3.1 POBYTOVÉ REŽIMY	29
3.2 POBYTOVÉ STUPNĚ	30
3.3 DLOUHODOBÝ POBYT CIZINCŮ ZE TŘETÍCH ZEMÍ	31
3.4 OBČANÉ EVROPSKÉ UNIE	32
3.5 TRVALÝ POBYT	33
3.6 STÁTNÍ OBČANSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY.....	34
3.7 AZYL A UPRCHLICTVÍ.....	34
4 ANALÝZA KRIMINALITY CIZINCŮ	36
4.1 PŘEHLED STAVU CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE	36
4.2 ANALÝZA KRIMINALITY CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE	42
4.3 VZTAH MEZI CIZINCI A KRIMINALITOU.....	48
4.4 VĚZEŇSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE.....	49
5 INTEGRACE JAKO NÁSTROJ PREVENCE KRIMINALITY.....	52
ZÁVĚR.....	55
POUŽITÁ LITERATURA	57

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Vývoj indexu celkové kriminality v ČR	14
Tabulka 2: Dlouhodobý pobyt	32
Tabulka 3: Cizinci v ČR podle kraje	38
Tabulka 4: Výsledky korelační analýzy	49
Tabulka 5: Vybrané projekty v roce 2015	53

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Členění kriminality	16
Obrázek 3: Migrace obyvatelstva	21
Obrázek 2: Schéma migračních politik	22
Obrázek 4: Vývoj počtu cizinců	37
Obrázek 5: Podíl cizinců na obyvatelstvu ČR	37
Obrázek 7: Rozhodnutí o azylu, státním občanství, doplňkové ochraně a žádosti o mezinárodní ochranu v ČR	39
Obrázek 8: Zaměstnanost cizinců	40
Obrázek 9: Vzdělávání cizinců	41
Obrázek 10: Vývoj nelegální migrace cizinců v ČR	42
Obrázek 11: Stíhané osoby v ČR	44
Obrázek 12: Odsouzené osoby v ČR	45
Obrázek 13: Zkrácené řízení, navrženo na potrestání	46
Obrázek 14: Vybrané trestné činy páchané cizinci	48
Obrázek 15: Obvinění a odsouzení cizinci ve věznicích a vazebních věznicích	50
Obrázek 16: Podíl obviněných a odsouzených cizinců a Čechů ve věznicích a vazebních věznicích	51
Obrázek 17: Obvinění, odsouzení cizinci ve věznicích a vazebních věznicích dle pohlaví	51

SEZNAM ZKRATEK

ADRA	adventist development and relief agency
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
č.	číslo
ČR	Česká republika
ČSR	Československá republika
ČSSR	Československá socialistická republika
EU	Evropská unie
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
MV	Ministerstvo vnitra
např.	například
OČTŘ	Orgány činné v trestním řízení
Sb.	Sbírka zákonů
TČ	trestný čin
tj.	to je
tzv.	takzvaný
USA	Spojené státy americké

ÚVOD

Bakalářské práce se zabývá kriminalitou cizinců na území České republiky. V dnešní době kriminalita představuje významný společenský problém. Cizinci vstupující na území České republiky přinášejí nové praktiky páchaní kriminálního chování, které byly doposud na našem území neznámé, zejména v oblasti organizovaného zločinu. S příchodem cizinců také souvisí problematika terorismu a organizovaného zločinu. I když cizinci zastupují malé procento v páchaní celkové kriminality, ovlivňují významně bezpečnost České republiky. Společnost se snaží snížit počet páchaných trestných činů a také jim předcházet pomocí nástrojů, které určuje vláda České republiky. Ministerstvo vnitra každoročně zpracovává dokument zvaný Strategie prevence kriminality, který napomáhá snížení kriminality.

Cílem bakalářské práce je analyzovat kriminální chování cizinců na území České republiky po vstupu do Evropské unie a zhodnotit možnosti prevence kriminality.

Bakalářská práce je členěna do pěti kapitol. V prvních třech kapitolách je vysvětlen teoretický základ, týkající se dané problematiky. Na začátku práce je vysvětlen pojem kriminologie, což je věda o kriminalitě a tu lze charakterizovat jako patologický jev. Kriminalitu lze členit na registrovanou, latentní a skutečnou kriminalitu. Hlavní zdroje informací o kriminálním chování evidují orgány činné v trestním řízení (Policie České republiky, státní zastupitelství a soudy). Osoby, které spáchaly trestný čin se nazývají pachatelé.

Druhá kapitola se zabývá migrační politikou, která řídí a reguluje pohyb osob přes mezinárodní hranice, podílí se na usměrnění nelegální migrace a regulaci legální migrace. Na tvorbě migrační politiky se podílí Ministerstvo vnitra České republiky a také Evropské unie. Česká republika vstoupila do Evropské unie 1. května 2004 a 21. prosince 2007 se stala součástí Schengenského prostoru. Tyto dvě významné události mají silný vliv na migrační politiku České republiky, zejména v oblasti volného pohybu osob, zboží a kapitálu. Dále je v této kapitole popsán vývoj migrační politiky na území České republiky a poté migrace, kterou lze vysvětlit jako pohyb obyvatelstva, kdy se jedná o rozhodnutí jedince či rodiny opustit místo svého bydliště.

Následující kapitola charakterizuje pobyt cizinců na území České republiky. Cizinecký zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů popisuje základní typy pobytů na tzv. pobytové režimy, které zahrnují cizince ze třetích zemí, občany Evropské unie, azyl a mezinárodní ochranu. Kvalitu povoleného pobytu a časovou délku

charakterizují pobytové stupně, které lze rozlišit na přechodný pobyt a na trvalý pobyt na území. V České republice mohou občané EU žít jakoukoliv dobu bez víza a bez povolení k pobytu. Trvalý pobyt cizinec získá, pokud nepřetržitě setrvá v zemi pět let. Státní občanství znamená pro cizince poslední krok k dovršení integrace. Azyl znamená formu mezinárodní ochrany pro cizince.

Čtvrtá kapitola se zabývá analýzou kriminality cizinců. Analýza je provedena zejména od roku 2004, tedy od vstupu České republiky do Evropské unie až do roku 2015. Data jsou čerpána z Českého statistického úřadu a ze statistických ročenek Vězeňské služby České republiky. V přehledu stavu cizinců je znázorněn vývoj počtu cizinců dle pobytových stupňů a režimů. Následují grafy znázorňující zaměstnanost a vzdělávání cizinců. Poté je analyzována kriminalita cizinců, přičemž nejdůležitější ukazatel jsou stíhaní, tedy počet osob, kterým bylo sděleno obvinění. Druhý důležitý ukazatel jsou odsouzení, čili počet osob, proti kterým byl vydán soudem odsuzující rozsudek. V kapitole jsou popsány vybrané trestné činy loupež, krádež, podvod, maření výkonu úředního rozhodnutí, padělání a pozměňování veřejné listiny. Dále následuje charakteristika cizinců ve věznicích a vazebních věznicích. Problematika vězňů v České republice spadá do kompetencí Vězeňské služby České republiky.

Pátá kapitola se věnuje integraci jako nástroji prevence kriminality. Integraci lze vnímat jako nástroj ke stmelení cizinců a domácích občanů. S integrací souvisí prevence, kterou lze charakterizovat jako prostředek předcházení kriminality. Ministerstvo vnitra České republiky zpracovává na každý rok koncepce v oblasti integrace cizinců, která charakterizuje sociální integraci cizinců.

V závěru bakalářské práce jsou shrnuty zjištěné poznatky z analýzy přehledu cizinců a kriminality cizinců na území České republiky. Dále jsou shrnuty možnosti integrace cizinců v České republice.

1 KRIMINALITA

Kriminalita je předmětem kriminologie. Ta se pokouší poznávat charakteristiku kriminality na určitém území, její strukturu a vývoj, což umožní objasnit příčiny kriminality, kterými se zabývá etiologie. Kriminální etiologie zkoumá příčiny vzniku kriminality, změny ve složení a dynamiku. Vymezení kriminality je vysvětleno mnoha názory, z nichž nejrozšířenější je, že kriminalitu lze chápat jako sociálně patologický jev. Pro společnost představuje kriminalita prioritní problém a snaží se, aby bylo pácháno, co nejméně kriminálních činností. Největší nárůst kriminality představoval rok 1989, poté nastala mnohá opatření ke snížení kriminality, díky kterým kriminalita poklesla. Dnes vznikají nové formy kriminality, které představují neustálé nebezpečí pro společnost, tudíž se musí nastolit nová opatření a inovovat minulé, aby bylo pácháno, co nejméně trestných činů a spravedlivě potrestáno, co nejvíce pachatelů. V následujících kapitolách bude zmíněn pojem kriminologie, kriminalita a její charakteristiky. Poté bude vysvětlen pachatel a oběť kriminality. [44]

1.1 Pojem kriminologie

Kriminologie je věda o kriminalitě. Snaží se poznávat kriminalitu na určitém území a její vývoj a strukturu. Tento pojem vznikl z latinského slova *crimen*, což znamená zločin a z řeckého slova *logos*, v překladu věda. O kriminologii se poprvé zmínil francouzský antropolog Paul Topinard v roce 1879, ale poprvé pojem použil italský právník Raffael Garafalo pro název své knihy a to „*Criminologia*“. [22]

Tuto vědu lze definovat mnoha způsoby, jedním z nich je názor Kuchty a Válkové, kteří říkají, že *kriminologie je společenská disciplína, zabývající se jednotlivci, tak společností jako celkem i sociálními skupinami, které ji tvoří*. Novotný a Zapletal definují kriminologii jako *vědu o kriminalitě, o jejích pachatelích a obětech a o její kontrole*. Kaiser vysvětluje tento pojem jako *uspořádaný celek empirického vědění o zločinu, zločinci, negativní sociální „nápadnosti“ a o kontrole tohoto chování*. [44 str. 15]

Kriminologie je samostatná, společenská a empirická věda. S kriminologií souvisí a spolupracují další vědy. Těmi jsou: [22], [44]

- demografie – potřebná při určení úrovně kriminality;
- forenzní medicína – důležitá při vypracovávání preventivních opatření v kriminologii;
- forenzní psychiatrie – zabývá se kriminálním chováním, psychickými poruchami pachatelů, jejich motivací, přičetností a odpovědností;

- forenzní psychologie – řeší psychologické aspekty osob, které vystupují v daném trestním řízení tj., svědci, poškození, vyšetřovatelé, soudci;
- kriminalistika – objasňuje zákonitosti vzniku, trvání, zkoumání, zjišťování, odhalování, prověřování, zajišťování a využívání kriminalistických stop;
- pedagogika – spojena s řešením problémů kontroly kriminality, s možnostmi výchovy;
- penologie – upravuje výkon trestu, zacházení s odsouzenými pachateli, vězeňské zařízení;
- prognostika – využívá se při určování budoucího vývoje, stavu a struktury kriminality;
- sociologie – předmětem zájmu jsou sociální faktory (struktura a forma společnosti), působící na kriminologii;
- statistika – má význam při zkoumání kriminality, vytváření a porovnávání modelů, testování hypotéz;
- trestněprávní věda – stanovuje, jak by se měli jednotlivci chovat ve společnosti, poskytuje kriminologii důležité informace a pravidla;
- viktimologie – zkoumá oběti kriminality, tedy člověka, který utrpěl nějakou újmu způsobenou trestným činem.

1.2 Pojem kriminalita

Kriminalita v právním pojetí znamená souhrn trestných činů spáchaných na daném území za vybrané období. Sociologické pojetí zahrnuje trestné činy a jednání, která nejsou trestná, ale jsou škodlivá pro společnost. Kriminalitu můžeme vymezit třemi koncepcemi. Jedna z nich se nazývá sociálně patologický jev (nejobecnější pojetí), dále rozlišujeme jednání posuzované jako trestný čin (legální či právní pojetí) a jednání odchylné nebo deviantní (sociologické pojetí). S kriminalitou souvisí kriminální fenomenologie, tedy věda o jevech. Zkoumá dynamiku, strukturu, stav a charakteristické projevy kriminality. Se zločinností se pojí také nauka o původech jevů a procesů a to etiologie.

Lze rozlišit následující druhy kriminality: [44]

- násilná kriminalita,
- mravnostní kriminalita,
- majetková kriminalita,
- hospodářská kriminalita,

- počítačová kriminalita,
- drogová kriminalita,
- kriminalita mládeže,
- kriminalita páchaná na mládeži,
- organizovaná kriminalita.

1.3 Stav a úroveň kriminality

Stav kriminality udává počet trestných činů, které byly spáchány na určitém demografickém území, zejména celá Česká republika (ČR) a za určitý čas, nejčastěji za rok. Stav kriminality se uvádí v absolutních číslech, někdy může být uveden v procentech, a patří k nejvíce proměnlivým ukazatelům kriminality, protože je ovlivňován mnoha faktory. Stavem kriminality se rozumí registrovaná kriminalita, která se neshoduje se skutečnou kriminalitou, proto tento ukazatel má nízkou vypovídací hodnotu. Může dojít ke zkreslení skutečného stavu kriminality z demografických vlivů, proto je výhodnější využít ukazatel úroveň kriminality.

Úroveň kriminality se charakterizuje jako ukazatel, kterým se trestné činy přepočítávají na jednoho obyvatele na určitém území je vyjádřený v indexech na 10 000 nebo 100 000 obyvatel. Jedná se o velice objektivní údaj, vzorec pro výpočet (1), (2).

$$\text{Index kriminality} = \frac{\text{počet TČ}}{\text{počet obyvatel}} * 10\,000 \quad (1)$$

$$\text{Index kriminality} = \frac{\text{počet TČ}}{\text{počet obyvatel}} * 100\,000 \quad (2)$$

Tabulka 1: Vývoj indexu celkové kriminality v ČR

Rok	Registrovaná kriminalita	Počet obyvatel v ČR	Index kriminality (na 100 000 obyvatel)
2004	351 629	10 220 577	3 440,40
2005	344 060	10 251 079	3 356,30
2006	336446	10 287 189	3 270,50
2007	357391	10 381 130	3 442,70
2008	343799	10 467 542	3 284,40
2009	332829	10 506 813	3 167,70
2010	313387	10 532 770	2 975,40
2011	317177	10 505 445	3 019,20
2012	304528	10 516 125	2 895,80
2013	325 366	10 512 419	3 095,10
2014	288 660	10 538 275	2 739,20
2015	247 628	10 553 843	2 346,30

Zdroj: zpracováno dle [16], [40]

Z tabulky 1 je patrné, že v roce 2015 index celkové kriminality byl 2 346,3 což si můžeme vysvětlit, že přibližně 2 346,3 obyvatel ČR z každých 100 000 je zatíženo kriminalitou. V tabulce jsou vyznačeny hodnoty, kde byl index kriminality nejnižší a nejvyšší.

1.4 Struktura a dynamika kriminality

Struktura kriminality vyjadřuje celkovou kriminalitu kvalitativními znaky např. člení kriminalitu dle paragrafů trestního zákoníku. Hlediska struktury kriminality mohou být osoba pachatele a poškozeného, věk, pohlaví, vzdělání, dále kriminalistická kritéria, a to povaha trestného činu a způsobení škody. Struktura kriminality je kvalitativní ukazatel.

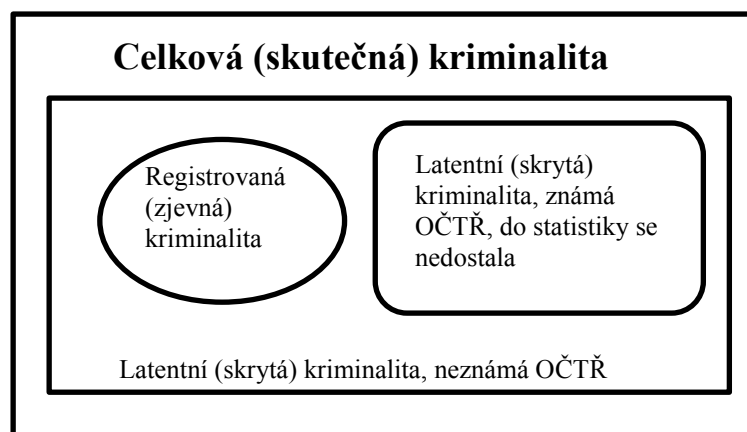
Dynamika kriminality vyjadřuje změny v průběhu určité doby na určitém území. Pro výsledek poznání změny stavu kriminality se používají pojmy tendence a trend kriminality, který může být klesající, rostoucí nebo může stagnovat, a to v případě dlouhodobé neměnnosti vývojové křivky. Díky dynamice kriminality se může předvídat budoucí vývoj a konstruovat prognózy, díky kterým se nastolí potřebná opatření klesající důsledky kriminality.

1.5 Registrovaná, latentní a skutečná kriminalita

Registrovanou neboli zjevnou kriminalitu udávají statistiky, které evidují zjištěnou kriminalitu, kterou objevily orgány činné v trestním řízení (OČTŘ)¹. Naopak latentní neboli skrytá či neregistrovaná kriminalita zahrnuje kriminalitu, která není známá, o které se OČTŘ nedozvěděly, není uvedena v oficiálních kriminálních statistikách. Velikost latentní kriminality se odhaduje pomocí nejrůznějších výzkumů, které se liší v závislosti na druhu trestném činu, protože závisí na míře závažnosti a na toleranci občanů, zda TČ oznámí či nikoliv. Latentní kriminalita se dále člení na černá a šedá čísla, kdy u černých čísel se trestnou činností orgány OČTŘ nedozvěděly a u šedých čísel se orgány OČTŘ dozvěděly, ale nezahrnuly ji do statistik. Skutečná kriminalita zahrnuje registrovanou a latentní kriminalitu, což znázorňuje obrázek 1, jedná se o celkovou kriminalitu. Skutečná kriminalita nelze přesně určit, jelikož zahrnuje latentní kriminalitu, která není evidována v oficiálních statistikách. [44]

---

¹ Orgány činné v trestním řízení (OČTŘ) – policejní orgány (viz. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, §12 odst. 2) dále státní zastupitelství a soudy.

Obrázek 1: Členění kriminality

Zdroj: upraveno dle[44]

1.6 Zdroje informací o kriminalitě

Hlavní zdroje informací o kriminální činnosti podávají oficiální kriminální statistiky zpracovávané OČTŘ (policejní orgány, státní zastupitelství a soudy), které evidují registrovanou kriminalitu. Další zdroje jsou výzkumy, které vycházejí z kriminálních statistik.

Zdroje kriminální statistiky jsou:

1. policejní kriminální statistiky – podávají široký přehled o základních ukazatelích kriminality, kterou registrují průběžně, obsahují stíhané osoby, člení trestné činy ve znění trestního zákona, zpracovává je Policejní prezidium ČR;
2. justiční statistiky (státní zastupitelství, soudy) – zodpovídá za ně Ministerstvo spravedlnosti ČR, evidují informace o pachatelích a počtech uložených druhů trestů, ochranných opatření a odklonů trestního řízení;
3. statistiky vězeňské služby – zpracovává je Generální ředitelství Vězeňské služby ČR, evidují údaje o výkonu vazby a trestu odnětí svobody;
4. statistiky Probační a mediační služby- na jejich zpracování se podílí Probační a mediační služba ČR, obsahují informace o počtech případů, kterými se zabývá Probační a mediační služba ČR, eviduje případy trestné činnosti mládeže, drogovou trestnou činnost a extremismus.

Souhrnný pohled kriminality v ČR pravidelně zveřejňuje a vypracovává Institut pro kriminologii a sociální prevenci. [19]

1.7 Pachatel kriminality

Kriminologie pod pojmem pachatel, chápe vedle osob, které se dopustili trestných činů i některé osoby, které OČTŘ (policejní orgány, státní zastupitelství a soudy) trestně

nestíhají, jedná se o osoby trestně neodpovědné (osoby mladší 15let), nepřičetné, potencionální pachatele a osoby mající sklony k sociálně patologickým jevům např. extremisté, narkomani, prostitutky, chorobní hráči. Trestní právo vymezuje pachatele jako osobu, která se dopustila TČ a byla za tento čin stíhána OČTŘ. Kriminologické poznatky o pachateli jsou využívány v trestním právu, soudní psychiatrii, psychopatologii a kriminalistice. [26]

Osobnost pachatele je dynamický a organizovaný celek, který ho činí jedinečným ve vztahu k jiným pachatelům, jehož vybrané charakteristiky lze zároveň porovnat s charakteristikami osobností ostatních pachatelů. Strukturu osobnosti tvoří schopnosti (inteligence, tvořivost apod.), temperament (emocionalita), postoje a motivy. [22]

Typologie je věda, která člení pachatele podle určitých znaků, kritérií, souborů do skupin, které lze charakterizovat pomocí určitého typu. Typ se definuje jako určitý soubor vlastností, rysů, znaků osobnosti, které jsou společné pro větší počet osob. Díky těmto rysům lze vytvořit dílčí skupinu v rámci konkrétní typologie. Konkrétní typy, ale neexistují, jedná se pouze o přiblížení k jednotlivým typům.

Druhy typologie dosud nejsou zcela systematicky uspořádané, proto se třídí dle vlivů, které působí na pachatele. Vlivy působící na pachatele:

- *biologická dispozice* – tvar těla, lebky, stavba kostí, mentální retardace;
- *psychická dispozice* – struktura osobnosti (schopnosti, temperament, postoje atd.), adaptace jedince na prostředí, charakteristiky osoby (introvert, extrovert atd.) psychické zvláštnosti (duševní nemoci, poruchy);
- *vliv sociálního prostředí* – sociální prostředí a začlenění, hodnotové orientace pachatele.

Pro potřeby analýzy pachatelů a policejních statistik se využívá mnoho hledisek, z nichž nejčastější je třídění podle: [22]

- a) pohlaví – nejčastěji páchá trestnou činnost mužské pohlaví, ženy jsou méně agresivní a zodpovědnější, dodržují více právní normy, častěji porušují zákon v oblasti majetkové a ekonomické činnosti, v poslední době stoupá kriminalita žen, díky měnící se jejich sociální roli, společenskému postavení a pracovního zařazení;
- b) věku – děti a mladiství (0 až 15let) se projevují násilně ve školách, vytváří různé party, ve kterých se kouří, pije alkohol a užívají drogy, pro získání obdivu v dané skupině, nezletilé dívky předčasně začnou pohlavní život, což může vést k prostituci, na děti páchající kriminální činnost má velký vliv domácnost, ve které

žijí, mládež (15 až 17 let) nejčastěji páchá majetkovou a násilnou kriminalitu, dospělí (nad 18 let) se dopouští téměř všech druhů trestné činnosti, kriminálního chování se často dopouštějí z důvodu nezaměstnanosti, nejčastěji páchají trestnou činnost dospělí ve věku 18 až 30 let naopak senioři nejméně z důvodu fyzického a zdravotního stavu;

- c) národnosti a státní příslušnosti – národy vyznávají jiné hodnoty, tradice, což ovlivňuje jejich kriminální chování, nejčastěji páchají organizovanou a hospodářskou kriminalitu např. padělání ochranných známek, nejpočetnější skupina jsou Slováci;
- d) kriminální recidivy – stejný pachatel opakuje trestnou činnost, rozlišujeme *trestněprávní* (pachatel opakovaně spáchal TČ a byl za něj odsouzen), *kriminologickou* (pachatel v minulosti spáchal TČ bez ohledu zda byl stíhán) a *penologickou* (stejná osoba nejméně podruhé ve výkonu trestu odnětí svobody) recidivu, na vzniku recidivisty má vliv osobnost člověka, dětství osoby, opakované páchání trestné činnosti způsobuje ztráta sociálního zázemí, pracovních návyků, finančních prostředků a životního partnera.

1.8 Oběť kriminality

Vědní disciplína zabývající se obětí kriminality a jejími charakteristikami se nazývá viktimologie. Termín viktimologie pochází z latinského slova „victima“, což znamená oběť. Lze rozlišit následující pojetí viktimologie:

- *široké (obecné) pojetí* – oběti jsou osoby, kterým byla způsobena újma, postižené přírodními katastrofami, diskriminací, válkami, následky vážných dopravních nehod;
- *úzké (trestní) pojetí* – oběti, které utrpěly újmu na svých právech trestným činem.

Předměty viktimologie jsou: [44]

- a) osoba oběti (sociální, psychologické a biologické vlastnosti),
- b) vztah mezi obětí a pachatelem,
- c) proces viktimizace,
- d) role oběti (odhalování, objasňování),
- e) pomoc oběti (odškodnění),
- f) předcházení viktimizace (modely chování).

Viktimmnost je osobní dispozice člověka stát se obětí trestného činu. Viktimnost se spojuje s určitými faktory, a to s věkem, profesí, sociálními (např. prostitutky, cizince) a psychickými (např. mentální retardace) vlastnosti oběti.

Viktimizace je proces, ve kterém se oběť potenciální stává obětí skutečnou. Nejčastěji představuje pro oběť stresující a nepředvídatelná událost, s kterou se těžce vyrovnává. Viktimologie se zabývá problémy viktimizace, což charakterizuje chování oběti, vztah oběti a pachatele, index (míra) viktimizace.

Chování oběti ovlivňuje míru způsobené újmy, která vznikne kriminálním jednáním. Oběti neodhadnou míru nebezpečí, např. důkladně nezabezpečí svůj majetek. Někdy oběť neovlivní svým chováním útok pachatele, např. znásilnění náhodné osoby. Vztah oběti a pachatele ovlivňuje proces viktimizace, což má vliv na majetkovou a násilnou kriminalitu.

Index viktimizace (3) znamená procentuální podíl obětí připadajících ve sledovaném čase (nejčastěji rok) na počet obyvatel (většinou 100 000 nebo 10 000) žijících na konkrétním sledovaném území (obce, kraje atd.). Index viktimizace srovnává vytiženost kriminality na určitém území. [44]

$$\text{Index viktimizace} = \frac{\text{počet obětí TČ}}{\text{počet obyvatel}} * 100\,000 \quad (3)$$

Způsobenou újmu obětem lze rozlišit na újmu na životě, zdraví, majetku, psychice a na cti nebo jiných materiálních statcích. Majetková újma se jednoduše stanoví, jelikož lze vyčíslit, ale ostatní újmy vyčíslit nelze a hůře se s nimi oběť vyrovnává. Některé újmy nastávají okamžitě po spáchání trestného činu, ostatní se mohou projevit až po delším období. Trvání nepříznivých důsledků spáchaného TČ může být způsobeno izolací oběti, nedostatkem finančních prostředků, nepříznivou životní událostí.

Typologie oběti umožňuje v kriminologii rozlišit oběti dle typu chování, odlišného životního stylu a druhových charakteristik TČ. Typologií existuje mnoho, není jednotný systém, který by klasifikoval oběti do skupin. Nejznámější typologie od Holysta třídí oběti podle viny: [44]

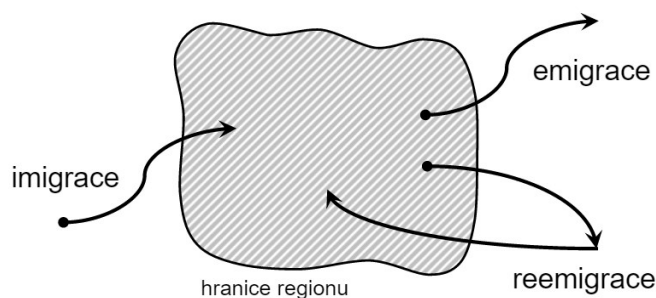
1. Oběti, které zavinily svou viktimizaci
  - a. individuálně (např. oběť provokatér),
  - b. příslušností k rizikové a negativně hodnocené skupině (např. prostitutka).
2. Oběti, které nezavinily svou viktimizaci
  - a. individuálně (malé dítě),
  - b. příslušností k rizikové a pozitivně hodnocené skupině (např. policista).

2 MIGRACE A MIGRAČNÍ POLITIKA

Otázka migrace a migrační politiky je v současnosti v ČR aktuální téma, ovšem populace vnímá tuto problematiku negativně a vidí možné hrozby, které mohou nastat s příchodem zvýšeného počtu migrantů do země. Vláda přistupuje k zpříšňování regulace migrace a klade důraz na integraci. Migrace závisí na socioekonomických podmínkách země a její geografické poloze. Migrační vývoj také souvisí s transformací zemí. Proces transformace v ČR, Polsku a Maďarsku proběhl v průběhu 90. let 20. století. Tyto země z důvodu změny nového režimu, a to demokracie se staly imigračními zeměmi. Demokracie znamenala otevření hranic a přechod na tržní ekonomiku, což přilákalo migranty. V současnosti migranti přicházejí do těchto zemí za prací. V ČR se jedná se nejčastěji o migranty z jiných zemí střední Evropy, z Vietnamu, Číny a Ukrajiny. Pro velkou část migrantů se stává ČR tranzitní zemí, přes kterou se dostávají do vyspělejších zemí např. do Německa. Následující kapitoly charakterizují migraci, migrační politiku a její vývoj a také migrační krizi. [18]

2.1 Migrace

Migraci lze charakterizovat jako pohyb obyvatelstva neboli změnu trvalého bydliště na nějakou dobu či natrvalo. Jedná se o rozhodnutí jedince nebo rodiny opustit místo svého bydliště. Migraci ovlivňují zejména ekonomické, politické a náboženské důvody. Lidé migrují, protože ve své zemi nemají odpovídající podmínky pro svůj život, snaží si ekonomicky a materiálně pomoci k lepšímu žití. Nejčastěji migrují obyvatelé nevyspělých zemí. Některé země, např. Německo, Kanada, Spojené státy americké podporují imigranty z ekonomického důvodu (přispívání do daňového systému, zvyšování nabídky práce, levná pracovní síla). Každý migrant přispívá zemi jinak, někdo méně, někdo více. Ovšem masivní migrace ze třetích zemí může představovat také určité hrozby, např. terorismus. Migrace závisí na etapě lidského životního cyklu, nejčastěji migrují mladí lidé. Mezinárodní (zahraniční) migrace znamená pohyb lidí přes hranice státu. Migrace se dělí na vnitřní, tedy pohyb uvnitř hranic vymezené oblasti a vnější, což znamená pohyb přes hranice vymezené oblasti. Dále lze rozlišit emigraci, kdy se jedná o vystěhování ze země a imigraci, tedy přistěhování do země viz obrázky 3. Migrace se také klasifikuje na legální a nelegální, uprchlictví a azyl. Literatura také hovoří o dobrovolné a nedobrovolné migraci. [41], [42]

Obrázek 2: Migrace obyvatelstva

Zdroj:[27]

Migrující obyvatelstvo lze členit následovně:

- ilegální migranti – migranti, kteří nemají povolení ke vstupu do dané země;
- uprchlíci – lidé, kteří nemůžou do své země ze strachu kvůli své rasy, politickému názoru, členství v určité sociální skupině, definováni v Ženevské konvenci z roku 1951;
- žadatelé o azyl – lidé chráněni před pronásledováním, nesplňující striktní kritéria Ženevské konvence;
- rodinný příslušníci – lidé, kteří přichází do země za svými migrujícími příbuznými;
- navrátilci – obyvatelé, kteří se vrací do své země;
- dočasní pracovní migranti – lidé pobývající v zemi kvůli práci na nějaký čas;
- vysoce kvalifikovaní migranti – technici, manažeři apod.

V oblasti migrace se používá několik ukazatelů. Nejdůležitějšími jsou obrat migrace a migrační saldo. Obrat migrace se charakterizuje jako součet přistěhovalých a vystěhovalých. Migrační saldo znamená rozdíl mezi celkovým počtem přistěhovalých a vystěhovalých. Pokud výsledek migračního salda vyjde kladně, jedná se o čistou migraci, pokud záporně jde o čistou emigraci. [42]

2.2 Migrační politika

Migrační politiky jsou politiky, které regulují a řídí pohyb lidí přes mezinárodní hranice. Podílí se na usměrnění nelegální migrace a regulaci legální migrace. V rámci migrační politiky rozlišujeme imigrační a integrační politiky. Přehled migračních politik názorně ukazuje obrázek 2. Imigrační politika se zabývá podmínkami a lhůtou pobytu cizinců v hostitelské zemi a reguluje vstup přistěhovalců na území. Integrační politika pomáhá začleňovat cizince v hostitelské zemi a zajišťuje specifické potřeby přistěhovalce např. jazyk, aby se mohli stát součástí společnosti. Cizincem se dle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu

cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů se rozumí fyzická osoba, která není státním občanem ČR včetně občana Evropské unie (EU). [2], [6]

Migrační politiky			
Přistěhovalecké politiky		AZYL <----->	kontrola hranic, potírání nelegální migrace, víza, turismus, sezónní práce, studium, stáže ap.
Imigrační politiky	Integrační politiky		
Regulace vstupu přistěhovalců na území	Regulace začleňování přistěhovalců do společnosti		

Obrázek 3: Schéma migračních politik

Zdroj:[2]

Na tvorbě migrační politiky v ČR se podílí Ministerstvo vnitra ČR, konkrétně odbor azylové a migrační politiky a další ministerstva např. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Silný vliv na migrační politiky má EU v rámci společných politik a právních nástrojů Unie. Největší regulaci provádí v mezinárodní ochraně (azyl), ochraně vnějších hranic EU a oblasti návratů (včetně vyhošťování neoprávněně pobývajících cizinců). ČR se při vytváření migrační politiky řídí specifickými potřebami a možnostmi státu, zejména na situaci v EU. V rámci společného Schengenského prostoru² existuje volný pohyb osob, z čehož plynou různá nebezpečí, proto je třeba zavést účinnější a zodpovědnější migrační politiku na národní i unijní úrovni. ČR v souladu se Zásadami politiky vlády v oblasti migrace přijímá účinná opatření, která podporují legální migraci a minimalizují nelegální migraci a zároveň chrání Schengenský prostor. [36]

Zásady politiky vlády, kde ČR: [36 str. 2]

- 1. dostojí povinnosti zajistit občanům v rámci své migrační politiky klidné soužití s cizinci a díky účinné integraci zabrání vzniku negativních sociálních jevů;*
- 2. zajistí bezpečnost svých občanů a efektivní vynucování práva v oblasti nelegální migrace, návratové politiky a organizovaného zločinu spojeného s převaděčstvím a obchodováním s lidmi;*
- 3. dostojí svým závazkům v oblasti azylu a zajistí flexibilní kapacity svého systému;*

² Schengenský prostor – území 26 států, na jejichž společných hranicích nejsou vykonávány hraniční kontroly.

4. *posílí aktivity s cílem pomoci uprchlíkům v zahraničí a s tím související prevenci dalších migračních toků, včetně podpory rozvoje zemí při zvládnutí migračních krizí;*
5. *bude prosazovat udržení výhod volného pohybu osob v rámci Evropské unie a v schengenském prostoru;*
6. *podpoří legální migraci, která je pro stát a jeho občany přínosná tak, aby Česká republika mohla pružně reagovat na potřeby svého pracovního trhu i reflektovat dlouhodobé potřeby státu;*
7. *dostojí mezinárodním a evropským závazkům v oblasti migrace a aktivně se zapojí do celoevropských debat a hledání společných řešení.*

Ministerstvo vnitra ČR pravidelně předkládá vládě zprávu o situaci v oblasti migrace. Zpráva podává informace o stavu legální, nelegální migrace, integrace cizinců, o případných změnách v národní i evropské legislativě, jednáních EU v oblasti azylu a migrace, mezinárodní spolupráci a dalších souvisejících tématech za uplynulý rok. [32]

2.3 Vývoj migrační politiky v České republice

Do začátku 19. století bylo ČR imigrační území, ale od poloviny 19. století do 90. let 20. století emigrační zemí, kromě období po skončení světových válek, kdy se lidé vraceli ze zahraničí. V 18. století z náboženských a politických důvodů odcházeli obchodníci, umělci a řemeslníci, což zakazovali panovníci, protože se báli o hospodářské oslabení země. Josef II definoval vystěhovalce a určil, že člověk může odejít ze země pouze s povolením. Stát podporoval vnitřní kolonizaci málo osídlených území z důvodu nedostatečných pracovních a branných sil. Státní občanství se získalo na základě občanství rodičů, nastoupením veřejné služby, založením živnosti nebo desetiletým pobytem v zemi. Vystěhováním člověk ztratil státní občanství, ale při přistěhování ho automaticky nezískal. V rakouské monarchii žilo málo cizinců, odhadují se 2 % obyvatel. [2]

Po revoluci v roce 1848 se velká část majetných lidí odstěhovala do USA z důvodu neúspěchu. Nemajetní zamířili do Ruska a do jihovýchodních zemí monarchie, kde vytvořili české osady např. Volyňští Češi. Po první světové válce a vzniku Československé republiky (ČSR) se potlačilo vystěhovalectví a vytvořily se dobré podmínky pro návrat občanů. Stát potřeboval nové úředníky do institucí veřejné správy, různé řemeslníky a obchodníky. Roku 1922 byl přijat vystěhovalecký zákon č. 71/1922 Sb., o vystěhovalectví, který zahrnoval restriktivní přístup k mezinárodní migraci. Stát chránil vystěhovalce před vykořisťováním a

jejich zneužíváním. Stát reguloval činnosti podnikání související s vystěhovalectvím. Mohl zakázat nebo omezit vystěhování do určitých zemí a regulovat pracovní migraci.

V roce 1928 byl vydán zákon č. 55/1928 Sb., o cestovních pasech, který umožňoval nevydat pas člověku, pokud by jeho cesta ohrozila bezpečnost a hospodářské zájmy republiky. Zákon předpokládal, že brzy dojde ke zrušení vízové povinnosti. Cizinci se museli na území ČSR pohybovat pouze s cestovním pasem. Další zákon, a to o ochraně pracovního trhu, nařizoval zaměstnavatelům žádat o povolení zaměstnání cizinců. Pokud nebylo možné získat domácí sílu či byly jiné důvody, povolení zaměstnavatel získal. V roce 1935 zákon o pobytu cizinců nařídil povinnost žádat o povolení k pobytu u cizinců, kteří pobývali v zemi více, jak dva měsíce. Tento zákon obsahoval základní pojetí imigrační kontroly, jak je známe dnes.

Ve 2. světové válce lidé emigrovali hlavně z politických důvodů, tzv. politický exil. Po válce proběhla rozsáhlá reemigrace³ Čechů a Slováků. V letech 1948 až 1950 přišlo do ČSR přibližně 13 tisíc Řeků, jednalo se o politický azyl, který získali z důvodu občanské války. Do ČSR také imigrovali slovenští Romové. V období státního socialismu, kdy byly uzavřené hranice nebylo možné větších imigračních vln. Fungovala pouze vnitřní migrace, která se snažila rozmístit Romy. ČSR navázalo v rámci Rady vzájemné hospodářské pomoci spolupráci s Vietnamskou socialistickou republikou, kdy ČSR připravovala na učilištích vietnamské občany na budoucí povolání. Tato spolupráce se uplatňovala i s dalšími zeměmi např. s Kubou, Mongolskem a Angolou, ale po roce 1989 tyto dohody zanikly. [2]

Po sametové revoluci se začala budovat nová politika mezinárodní migrace, navázaly se nové styky s vyspělými zeměmi Evropy. V roce 1992 byl přijat nový zákon o pobytu cizinců na území České a Slovenské Federativní Republiky, který přinesl moderní strukturu pobytových režimů. Stát vytvářel tzv. liberální toleranci, což znamená, že mohl do země přijet kdokoliv, neexistovala zákonná možnost trvalého pobytu, kromě sňatku s českým občanem. [18]

Po rozdělení ČSR se Slováci stali v ČR cizinci, někteří z nich požádali o české občanství. Slováci v ČR jako imigranti měli jednodušší podmínky pro život, vzhledem ke společné historii např. nemuseli žádat o víza pro dlouhodobý pobyt, nepotřebovali pracovní povolení (stačila pouze registrace u úřadu práce). Aktivita cizinců na trhu práce upravovaly zvláštní zákony a jejich dodatky např. novela živnostenského zákona, která umožnila cizincům

---

³ Reemigrace – návrat emigranta zpět do země, ze které odešel.

s povolením k trvalému pobytu, podnikání za stejných podmínek jako občanům ČR. V letech 1997–1998 se zhoršila ekonomická situace v ČR, vzrostla míra nezaměstnanosti, čímž se snížil počet cizinců na pracovním trhu. Úřady práce začaly přísněji vystavovat pracovní povolení. Česko se v této době zapojilo do příprav na vstup do EU, což změnilo migrační politiku ČR. Ta měla za cíl řešit nelegální migraci, modernizaci azylové politiky a harmonizaci migrační politiky se standardy EU.

V roce 2000 vstoupil v platnost zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu na území ČR a zákon č. 325/1999 Sb. o azylu. Zákon o pobytu cizinců přinesl nový vízový a pobytový režim, kdy migranti museli žádat o vstupní vízum a o prodloužení pobytu na českých zastupitelských úřadech v zahraničí. Díky tomuto opatření se podařilo snížit počet cizinců na území ČR. Zákon stanovil dva typy pobytu, a to přechodný a trvalý. Azylový zákon definoval pojem „azylant“, jako osobu s přijatým statutem uprchlíka a pojem „žadatel o azyl“ jako osobu žádající o status uprchlíka. Také vymezil práva žadatelů o azyl. Zavedla se vízová povinnost pro vstup do ČR vůči některým zemím např. Rusko, Ukrajina, Bělorusko. V roce 2001 vláda schválila projekt pro nábor kvalifikovaných migrantů, kteří by se usadili v zemi a novelu azylového zákona, které měla snížit neoprávněné žádosti o azyl, zakázala práci žadatelů o azyl v prvním roce azylového řízení.

ČR 1. května 2004 vstoupila do EU, což se projevilo v politickém a společenském vývoji státu. EU znamenala výrazné změny v migrační politice ČR svým právním přístupem. V roce 2003 ČR formulovala šest obecných základních zásad migrační politiky, s čímž přišlo nové, komplexnější a aktivnější období české migrační politiky. Stát spustil projekt „Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“, který měl za cíl přivést zahraniční kvalifikované pracovníky, aby se usadili v ČR. Nejdříve se jednalo o občany z Bulharska, Kazachstánu a Chorvatska, ale později pro malý zájem toho projektu se mohli zúčastnit občané dalších zemí např. Moldavska či Ukrajiny. ČR pro účastníky a jejich rodinné příslušníky nabízela kratší dobu na udělení trvalého pobytu, nejdříve 2,5 roku a poté se pobyt pro vysokoškolsky vzdělané zkrátil jen na 1,5 roku.

Se vstupem ČR do EU začalo platit několik novel zákonů např. novela zákona o pobytu cizinců, která zavedla systém povolení k dlouhodobému pobytu, které je vydáváno po roce pobytu v zemi. Další novela, a to novela azylového zákona zahrnuje do českého systému práva evropskou směrnicí stanovující minimální normy pro přijímání žadatelů o azyl a

směrnice o právu na sloučení rodiny a Nařízení Rady č. 343/2003 ze dne 18. 2. 2003⁴. V rámci azylové legislativy byly přidány nové formy ochrany, a to dočasná ochrana (určena cizincům ze třetích zemí vyžadující pomoc mezinárodního společenství v případech jejich hromadného přílivu) a doplňková ochrana (určena cizincům, kteří nespĺňují důvody pro udělení azylu, ale v jeho zemi jim hrozí nebezpeční vážné újmy). V roce 2004 vláda schválila zákon o zaměstnanosti, který upřesnil podmínky zaměstnávání cizinců. Dva roky poté byla zkrácena doba pro získání povolení k trvalému pobytu na pět let a zkrácena čekací doba na české občanství na deset let.

V roce 2007 se začal budovat projekt zelených karet, který usiloval o pracovní sílu do velkých průmyslových podniků. Tento projekt obsahoval několik nedostatků, např. zapomínal na dopady pracovní migrace. Proces získání zahraničních pracovních sil se zjednodušil, zaměstnavatel nemusel vlastnit povolení k získávání cizinců. V prosinci vstoupila ČR do Schengenského prostoru, tím došlo ke zrušení ochrany pozemních státních hranic. V rámci Schengenského prostoru se uplatňoval dokument „Národní plán řízení ochrany státních hranic České republiky“. Začal se využívat i Schengenský informační systém, který umožňuje odhalit nelegální migraci a kriminalitu. [18], [39]

ČR v roce 2008 vstoupila do bezvízového programu USA Visa Waiver Program. V rámci zákona o zaměstnanosti od 1. 1. 2009 začal platit systém „zelených karet“, který ruší povolení k získávání zaměstnanců ze zahraničí, které dosud vydávaly úřady práce, a umožňuje povolení pobytu cizince na území ČR. Zelené karty vydává Ministerstvo vnitra ČR (MVČR). Na začátku roku 2008 se schválil vízový kodex, který harmonizoval komunitární právní nástroje v rámci vízové politiky. Na migrační politiku silně zapůsobila ekonomická krize, která se dotkla zahraničních zaměstnanců. Zákon o pobytu cizinců a azylový zákon prošel změnou z důvodů nově přijatých předpisů EU, v rámci zajištění bezpečnostní situace, v důsledku propouštění cizinců. Kvůli ekonomické krizi poklesl počet cizinců v ČR. V prosinci roku 2009 Rada EU přijala Stockholmský program, který stanovil úkoly pro roky 2010–2014 v oblasti justice a vnitra. V rámci přijetí Lisabonské smlouvy, ČR prosazuje odpovědnou migrační politiku, usiluje o spolupráci se třetími zeměmi a mezinárodními organizacemi. [39]

---

⁴ Nařízení Rady (ES) č. 343/2003 ze dne 18. února 2003, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států. [48]

V roce 2010 se převedla pobytová agenda z působnosti Policie ČR na MV ČR. V rámci zákona č. 427/2010 Sb. se zavedly tzv. modré karty, umožňující vysoce kvalifikovaným pracovníkům ze třetích zemí vstup na území EU na dobu delší než tři měsíce za účelem zaměstnání. Od 1. 1. 2011 rozhoduje MV ČR o vydání modré karty.

V rámci dodržování Schengenského práva se zahájilo hodnocení ČR v oblastech schengenské spolupráce. Na začátku roku 2011 vláda ČR schválila strategický dokument v rámci členství v Schengenu, tzv. Národní plán pro řízení ochrany státních hranic a správné provádění schengenského acquis⁵ 2011. Žadatelům o víza se naskytla nová možnost podání žádosti o nové posouzení z důvodů zamítnutí, zneplatnění či zrušení víza v rámci novely zákona o pobytu cizinců. Při vydávání schengenských víz se začal používat Vízový informační systém, který obsahuje údaje o žadatelích včetně biometrických. V roce 2013 byl novelizován Schengenský hraniční kodex v rámci stanovení pravidel pro ochranu vnitřních hranic. Spustila se nová verze Schengenského informačního systému. Vláda ČR schválila Národní schengenský plán 2014 pro oblast spolupráce a ochranu hranic. Zahájily se návrhy k novele zákona o pobytu cizinců na území ČR a zákona o dočasné ochraně cizinců, šlo zejména o transpozici směrnic EU. V poslanecké sněmovně ČR vznikl Podvýbor pro migraci a azylovou politiku. Vláda ČR přijala 29. července 2015 Strategii migrační politiky ČR, pomocí které se utváří migrační politika. V roce 2015 vypukla mezinárodní migrační krize, způsobená velkým počtem imigrantů a uprchlíků ze třetích zemí směřujících do zemí EU. [3], [4], [39]

2.4 Migrační krize 2015

Migrace je dlouhodobý jev, ale v posledních letech se výrazně zvýšil příliv migrantů do Evropy, což způsobilo migrační krizi. Nejrozsáhlejší migrační krize propukla v roce 2015, kdy se jednalo převážně o nelegální migranty, kteří pocházeli z Afriky a Blízkého východu. V Sýrii se zhoršily životní podmínky z důvodu stupňující se války. V roce 2013 činil počet žádostí o azyl 485 000 žádostí, v roce 2014 vzrostl na 714 000 žádostí a v roce 2015 se dostal počet žádostí až na jeden milion. Na růst počtu migrantů mělo vliv otvírání nových bezpečnějších cest pro překročení cest do EU. [1], [34]

Příchod migrantů zasahoval státy na hranici EU, které vyřizovali azylové žádosti či poskytnutí mezinárodní ochrany dle Dublinského nařízení, také se dotýkal států, které si

---

⁵ Acquis – právo.

migranti vybrali jako cílovou zemi, jednalo se zejména o Německo a Švédsko. Státy na hranici EU, vzhledem k velkému přílivu migrantů nestíhaly vyřizovat žádosti o azyl, proto byl azylový systém nespravedlivý, a proto také spousta migrantů překročilo hranice s EU nelegálně. Evropská komise navrhla dobrovolný pilotní projekt „Evropský projekt pro migraci“ ohledně bezpečné přepravy potencialních žadatelů o azyl ze třetích zemí do EU.

Migranti přicházeli do Evropy přes Středozemní moře, kde vedly tři hlavní cesty. První cesta zvaná Východní středomořská cesta vedla z Turecka do Řecka nebo na Kypr (po moři) nebo z Turecka do Bulharska (po pevnině). Druhá cesta tzv. Centrální středomořská cesta vedla z Libye, Tuniska a regionů Subsaharské Afriky do Itálie a na Maltu. A poslední tedy třetí cesta mířila z Maroka do Španělska. Další cesty, méně využívané vedly ze západního pobřeží Afriky na Kanárské ostrovy, z Egypta na Krétu a do Itálie, z Alžírsko do Sardinie či Španělska nebo z Albánie do Itálie. Migrační cesty s sebou přinášely velké nebezpečí pro migranty. Ve Středozemním moři od roku 2000 zahynulo přes 22 400 migrantů, jedná se o nalezená těla, tudíž počty obětí mohou být daleko vyšší. [17]

V ČR byl zaznamenán malý počet nelegálních migrantů, jednalo se pouze o jednotlivce, o mezinárodní ochranu požádalo v roce 2015 1 525 migrantů. ČR očekávala masivnější příchod migrantů z Ukrajiny, z důvodu neustupujícího konfliktu na Ukrajině, ale zaznamenala rozsáhlý příchod nelegálních migrantů z Kosova, kteří měli namířeno do Německa. ČR byla zejména tranzitní země pro migranty, kteří mířili do Německa a Švédska, z tohoto důvodu se navýšil počet pobytových kontrol na vyhrazených místech. ČR dodržovala národní a evropská pravidla, navýšila kapacity v detenčních zařízeních. Od června 2015 do ledna 2016 zaznamenala ČR 3 315 nelegálních migrantů. [1], [34]

3 POBYT CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČR

Cizinec v dané zemi se integruje do společnosti snadněji pokud zná možnosti svého budoucího působení, tedy práva pobytu, které určují možnosti povolení k pobytu, skončení povolení k pobytu, sankce za porušení povinností, umožňují sazení určité pobytové kategorie, která výhledově umožní získání státního občanství hostitelské země cizinci. Získání státního občanství v dané zemi znamená pro cizinci poslední krok k dosažení integrace. Cizinecké právo je poměrně nová právní oblast a také velice nestabilní. Nejdůležitější oblast cizineckého práva je společná přistěhovalecká politika dle smlouvy o fungování EU. V následujících kapitolách bude zmíněna problematika pobytových režimů a pobytových stupňů, dále bude charakterizován dlouhodobý pobyt cizinců ze třetích zemí, pobyt občanů EU a trvalý pobyt v ČR. V závěru bude vysvětlena problematika azylu a uprchlictví. [45]

3.1 Pobytové režimy

Pobytové režimy upravuje cizinecký zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, který definuje tři základní typy pobytů. První režim zahrnuje cizince ze třetích zemí, další režim se týká občanů EU a jejich rodinných příslušníků a třetí režim se zabývá azylem a mezinárodní ochranou. [45]

Do kategorie cizinci ze třetích zemí spadají cizinci, kteří nemohou být zařazeni do ostatních dvou skupin režimů, jedná se o tzv. zbytkovou skupinu, jde o nejpočetnější skupinu. Řadí se sem i cizinci, kteří nepodají potřebné dokumenty k pobytu, pobývají tedy v zemi nelegálně. Do této skupiny patří i cizinci, kteří disponují právem bezvízového styku, jedná se například o občany Spojených států amerických. Této kategorii také náleží občané bez občanství tzv. bezdomovci.

Režim občanů EU a jejich rodinných příslušníků definuje Smlouva o fungování EU⁶. EU ponechává státům, ať rozhodují o občanství svých obyvatel. Do této skupiny patří občané členských států EU a nečlenských států, které tvoří Evropské sdružení volného obchodu (ESVO), jedná se o Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko, dále se sem řadí cizinci, kterým náleží občanství třetích zemí a jsou rodinnými příslušníky občanů EU. Do této kategorie se řadí také cizinci, kteří nemají občanství EU, ale jsou rodinnými příslušníky občanů ČR.

---

⁶ Smlouva o fungování EU – Smlouva o EU (tzv. Maastrichtská smlouva 1992) ve znění Lisabonské smlouvy ze dne 3. prosince 2007.

Azyl, mezinárodní ochrana se ustanovuje dle mezinárodního a evropského práva, vnitrostátního práva ČR a zákonu o azylu č. 325/1999Sb., o azylu. Každý cizinec má právo požádat ČR o azyl či mezinárodní ochranu a tento režim získat. Záleží zde na právních úkonech cizince, nikoliv na státním občanství cizince. V ČR se vyskytuje poměrně malý počet cizinců s tímto režimem. [45]

3.2 Pobytové stupně

Pobytové stupně se charakterizují jako právnícké kategorie s určitou časovou délkou a kvalitou povoleného pobytu. Rozlišuje se krátkodobý pobyt (do 90 dnů), dlouhodobý pobyt (nad 90 dnů) a trvalý pobyt. Tyto kategorie jsou harmonizovány dle práva Evropských společenství. Krátkodobý pobyt je stanoven dle Schengenského acquis, trvalý pobyt se řídí částečně směrnicí o dlouhodobých pobývajících rezidentech a u dlouhodobého pobytu se harmonizace s právy Evropského společenství projevuje nejméně. [45]

V roce 2000 vstoupil v účinnost zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, který z dlouhodobého a krátkodobého pobytu zavedl tzv. pobyt přechodný. Současná právní úprava disponuje s těmito pobytovými stupni: [6], [31], [35]

1. přechodný pobyt na území,
  - bez víza,
  - krátkodobá víza,
    - letištní průjezdní vízum (vízum typu A),
    - vízum k pobytu do 90 dnů (vízum typu C),
      - za účelem turistiky, lázeňského pobytu, léčby,
      - za účelem obchodní cesty, jednání, konference, semináře, kulturní nebo sportovní události,
      - za účelem pozvání,
      - za účelem studia nebo vědeckého výzkumu,
      - za účelem zaměstnání,
      - za účelem zácviku,
  - dlouhodobá víza,
    - vízum k pobytu nad 90 dnů (vízum typu D),
      - za účelem zaměstnání (modrá karta, zaměstnanecká karta⁷),
      - za účelem dlouhodobého studia,

---

⁷ Zaměstnanecká karta – nástupce zelené karty, od 24. 6. 2014.

- za účelem dlouhodobého výzkumu,
  - za účelem sloučení rodiny,
    - diplomatické a zvláštní vízum,
    - povolení k dlouhodobému pobytu,
  - výjezdní příkaz a rozhodnutí o povinnosti opustit území,
2. trvalý pobyt na území.

3.3 Dlouhodobý pobyt cizinců ze třetích zemí

Národnostní složení cizinců ze třetích zemí pobývajících v ČR je zastoupeno Ukrajinci, Vietnamci, Rusy, Moldavany, občany USA, Kazachstánu, Číny a další. Tito cizinci žijí v ČR převážně za účelem zaměstnání. Migrační politika ČR se převážně zaměřuje na cizince ze třetích zemí. Této skupině cizinců se vydávají víza k pobytu nad 90 dnů a povolení k dlouhodobému pobytu, což opravňuje cizince k pohybu v Schengenském prostoru, k pobytu nad 90 dnů a možnosti prodloužení pobytu. [38], [45]

Vízum nad 90 dnů (vízum typu D) se vydává na zastupitelském úřadě ČR v zahraničí, kde se také podává žádost. Vízum lze prodloužit, může platit až půl roku. Cizinec musí podat žádost o vízum osobně na zastupitelském úřadě ČR v zahraničí, který s cizincem provede pohovor o pobytu v ČR. Cizinec k žádosti doloží doklad o účelu pobytu např. rozhodnutí úřadu práce o povolení k zaměstnání cizince, výpis z Obchodního rejstříku či rozhodnutí Živnostenského úřadu. K žádosti přiloží cestovní doklad, cestovní zdravotní doklady, otisky prstů, doklad prokazující ubytování a finanční prostředky. Zastupitelský úřad ČR v zahraničí zašle MV ČR spis pro rozhodnutí o udělení víza společně se svým stanoviskem o udělení či neudělení víza. Rozhodnutí MV vychází z podkladů zastupitelského úřadu ČR v zahraničí. Vznik dlouhodobého víza je zakotven v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů. Povolení k dlouhodobému pobytu se zavedlo v roce 2004. Žádost o povolení k dlouhodobému pobytu cizinec podává osobně. Povolení se vydává až na dva roky. Rozdíl mezi dlouhodobým pobytem a povolením k dlouhodobému pobytu znázorňuje tabulka 2. Povolení k pobytu využívají cizinci, kteří zůstanou na území delší dobu např. z důvodu zaměstnání, či vysokoškolského studia. Dlouhodobý pobyt je určen pro setrvání v zemi na několik měsíců, jedná se např. o studijní programy. [38], [45]

Tabulka 2: Dlouhodobý pobyt

Dlouhodobý pobyt	Povolení k dlouhodobému pobytu
uděluje se opakovaně, max. na 1 rok	uděluje se jednorázově, za účelem převzetí povolení k pobytu na území ČR, v délce 60 dnů a dobou platnosti 6 měsíců
uděluje se za účelem zdravotním, kulturním, sportovním, studijním, výzkumným, rodinným, podnikání nebo ostatním	uděluje se za účelem zaměstnání (zaměstnanecká karta nebo modrá karta), studia, výzkumu a společného soužití rodiny

Zdroj:[38]

3.4 Občané Evropské Unie

V ČR žije velká část cizinců, se statusem občané EU, spadají do režimu evropského práva, jedná se zejména o Slováky. Na území ČR může žít občan EU jakoukoliv dobu bez víza a povolení k pobytu, nemusí udávat a plnit účel pobytu. Cizinec musí po vstupu do ČR pouze nahlásit cizinecké policii místo pobytu v ČR do 30 dnů, pokud tuto skutečnost nenahlásí, hrozí mu pokuta, která činí maximálně tři tisíce korun, udává se však velmi zřídka. Občan EU se v ČR může prokazovat jiným dokladem než cestovním pasem. V rámci smlouvy o fungování EU existuje mezi občany států ČR a EU rovnost práv. [45]

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států charakterizuje volný pohyb osob občanů EU. Zakotvení práv pracovníků a jejich rodinných příslušníků migrujících v rámci EU se nachází v nařízení Rady č. 1612/68 ze dne 15. října o volném pohybu pracovníků uvnitř společenství.

Členské státy EU mohou omezit právo volného pohybu osob pouze v rámci bezpečnosti státu, veřejného pořádku a ochrany veřejného zdraví. ČR může ukončit pobyt občanovi EU vydáním výjezdního příkazu a stanovení povinnosti vycestování z území, to nezaručuje návrat cizince zpět do ČR, protože v rámci Schengenského prostoru neexistuje kontrola vnitřních hranic. ČR disponuje právem k občanům EU správním vyhoštěním, což může udělit

v případech uvedených v zákoně č. 326/1999Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů §119 odst. 2⁸. [18], [45]

3.5 Trvalý pobyt

Nejčastěji získá cizinec trvalý pobyt nepřetržitým setrváním v zemi po dobu pěti let a právem pobytu rodinných příslušníků žadatele v zemi. Nezletilé děti cizinců získají trvalý pobyt ihned a ostatní příslušníci musí čekat dva roky a být alespoň rok rodinným příslušníkem. Trvalý pobyt se také uděluje z humanitárních důvodů. O trvalém pobytu rozhoduje Ministerstvo vnitra ČR. Právní postavení cizinců s trvalým pobytem se shoduje s právním postavením Čechů. [6], [45]

Občan EU může zažádat o trvalý pobyt, pokud splňuje dané podmínky. K žádosti cizinec předloží doklad o zajištění ubytování, cestovní doklad nebo jiný doklad totožnosti, doklad potvrzující splnění podmínky nepřetržitého setrvání v zemi po dobu pěti let či dvou let v případě rodinného příslušníka a fotografie. [24]

Občané třetích zemí mohou zažádat o trvalý pobyt, pokud splňují podmínky jako občané EU. Cizinci musí k žádosti doložit cestovní doklad, doklad o setrvání v zemi po dobu pěti let, fotografie, doklad o zajištění ubytování, o zajištění prostředků k pobytu, o složení zkoušky z českého jazyka na úrovni A1 a výpis z evidence Rejstříku trestů vydaný domovským státem.

V případě kladného vyjádření Ministerstva vnitra ČR získá cizinec povolení k trvalému pobytu, s čímž vznikají povinnosti veřejného zdravotního pojištění. Průkaz o povolení k trvalému pobytu platí 10 let a poté ho lze opakovaně prodloužit na Ministerstvu vnitra ČR. V případě nevydání povolení k trvalému pobytu se cizinec může odvolat. [24]

Důvodem pro zrušení trvalého pobytu může být vážné porušení právních předpisů při získání trvalého pobytu, při pobytu (odsouzení za trestný čin), v jiném státě. V případě nevyužívání práva trvalého pobytu se zruší trvalý pobyt, ale jde povolení opětovně obnovit. Cizinci s trvalým pobytem jsou povinni hlásit místo svého pobytu v ČR na cizinecké policii, vlastnit cestovní pas, nesmí se zúčastnit voleb a být členem politické strany. [45]

---

⁸ Rozhodnutí o správním vyhoštění občana Evropské unie nebo jeho rodinného příslušníka, který na území pobývá přechodně, lze vydat pouze v případě, že občan

a) ohrožuje bezpečnost státu, b) závažným způsobem narušuje veřejný pořádek;

c) ohrožuje veřejné zdraví tím, že trpí nemocí uvedenou v požadavcích opatření před zavlečením infekčního onemocnění, pokud k takovému onemocnění došlo do 3 měsíců po vstupu na území. [5]

3.6 Státní občanství České republiky

Státní občanství znamená pro cizince poslední krok k dovršení integrace. Právní úprava problematiky státního občanství je obsažena v zákoně č. 186/2013 Sb. o státním občanství České republiky. České občanství lze získat narozením, adopcí, nalezením, osvojením. Další způsob, jak získat občanství se nazývá prohlášení, což znamená jednostranný právní úkon ze strany cizince, v současnosti se jedná o osoby, které měly pouze československou státní příslušnost. Občanství lze také udělit, což provádí Ministerstvo vnitra na základě podmínek stanovených v zákoně. [37], [45]

Dítě získá státní občanství, pokud se narodí na území ČR, či alespoň jeden z rodičů vlastní české občanství, tudíž nezáleží na místě, kde se dítě narodí. Nabývání občanství dle rodičů vychází z evropské zásady tzv. *ius sanguinis*. Pokud se nalezne dítě mladší tři roky s neznámou totožností, od dne nalezení nabývá české státní občanství. Většinou cizinců, vyskytujících se na území ČR se státní občanství „udělí“, jedná se o rozhodnutí příslušného státního orgánu po splnění podmínek formulovaných v zákoně. Ministerstvo vnitra vyžaduje také splnění některých dalších podmínek např. nezávislost na sociálním systému, pracovní integraci, prokázání příjmů. [45]

Žádost o české občanství se podává u příslušného krajského úřadu, v místě trvalého pobytu cizince. Cizinec musí doložit vyplněný dotazník k udělení občanství, rodný a oddací list, doklad o rozvodu manželství nebo úmrtí manžela či manželky a životopis v českém jazyce, doklad o absolvování zkoušky znalosti z českého jazyka, výpis z evidence trestů, doklady prokazující pobyt na území ČR. Úřad provede s cizincem pohovor, u kterého zjistí znalost českého jazyka. O žádosti rozhoduje Ministerstvo vnitra, avšak k žádosti se také vyjadřuje cizinecká policie. V případě kladného rozhodnutí se cizinci vydá tzv. „Listina o udělení státního občanství České republiky“. Cizinec se stane právoplatným občanem ČR složením státoobčanského slibu. Pokud ministerstvo neudělí občanství, lze podat do 15 dnů rozklad ministrovi vnitra, který může přerušit správní řízení stanovit lhůtu pro odstranění vad. [25], [37]

3.7 Azyl a uprchlictví

Azyl si upravuje každý stát sám. ČR vymezuje azyl zákonem č. 325/1999 Sb. o azylu a Listinu základních práv a svobod článek 43. ČR je také součástí Dublinského systému, Nařízení Rady č. 604/2013, kterým se určuje jediný stát, který projednává žádost cizince o mezinárodní ochranu, ať je žádost podána kdekoliv na území států EU, Norska, Islandu,

Lichtenštejnska a Švýcarska. Žádost o mezinárodní ochranu se tedy posuzuje pouze v jednom státě. Pravidla o uprchlictví upravují mezinárodní smlouvy, a to Úmluvy o právním postavení uprchlíků, Newyorský protokol, tzv. Ženevská úmluva. ČR v rámci EU spolupracuje s ostatními členskými státy v oblasti azylu a uprchlictví, snaží se o společný azylový systém. [30]

Azyl patří společně s doplňkovou ochranou mezi formy mezinárodní ochrany. Cizinec, kterému se udělil azyl podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, po dobu platnosti rozhodnutí o udělení se nazývá „azylant“. Uprchlík lze charakterizovat jako příslušníka třetí země, kterému byl přiznán status uprchlíka dle Ženevské úmluvy a umožňuje se mu pobývat na území členského státu, nazýván jako azylant. [5]

Bezpečnou zemí se rozumí taková, kde nedochází k pronásledování, mučení, nelidskému zacházení, válečnému konfliktu. V bezpečné zemi si může cizinec požádat o udělení postavení uprchlíka dle mezinárodní smlouvy, není zde vystaven hrozbám vážné újmy.

Cizinec, který požaduje mezinárodní ochranu, podá žádost na Policii ČR nebo na Ministerstvu vnitra ČR. Ministerstvo vnitra s žadatelem provede pohovor, ze kterého učiní protokol, který slouží jako podklad pro vydání rozhodnutí. Žadateli se vydá průkaz o udělení mezinárodní ochrany do 3 dnů od podání žádosti. Průkaz prokazuje totožnosti cizince a oprávnění setrvání na území. Azylantovi a osobě s doplňkovou ochranou se vydává také průkaz o povolení k pobytu. Azyl se cizinci udělí, pokud je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod či pokud má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu pohlaví, rasy, náboženství. Pokud se cizinci neudělí mezinárodní ochrana, lze v určitých případech udělit humanitární azyl.

Doplňková ochrana náleží cizinci, kterému nebyl udělen azyl a hrozilo by mu v případě navrácení do země, odkud utekl, skutečné nebezpečí vážné újmy. Azyl i doplňkovou ochranu nelze udělit cizinci, který spáchal trestný čin proti lidskosti, míru, pokud se dopustil válečného činu a vážného zločinu. Žadatelé o mezinárodní ochranu do doby nabytí právní moci rozhodnutí o žádosti se ubytovávají v azylových zařízeních, jedná se o přechodné ubytování nejdéle na 18 měsíců. Azylová zařízení provozuje Ministerstvo vnitra ČR. Cizinci v těchto zařízeních musí dodržovat stanovená pravidla, ubytovací řád. [5]

4 ANALÝZA KRIMINALITY CIZINCŮ

V předchozí kapitole 3 byla již zmíněna problematika pobytu cizích státních příslušníků. Na tomto místě se zopakují nejdůležitější poznatky z této problematiky. Cizince lze vnímat dle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, jako osobu, která nemá české státní občanství, lze rozlišit občany EU a osoby pocházející ze třetích zemí. V České republice se nachází relativně nízký počet cizinců, ale díky rostoucí životní úrovni a pracovním příležitostem se počet cizinců neustále zvyšuje. Z důvodu stárnutí populace a poptávky pracovníků v průmyslových oblastech jsou cizinci dokonce potřební.

Zvyšující se počet cizinců má i své důsledky, jedním z nich je páchání kriminality cizinci. Kriminalita je negativní a nežádoucí jev, který zasahuje nejen občany ČR, ale také cizí státní příslušníky. Cizinci často trpí sociálním vyloučením, které souvisí s jejich finančními prostředky, či mají špatné životní podmínky pro život v ČR, což je mnohdy důsledkem páchání kriminality.

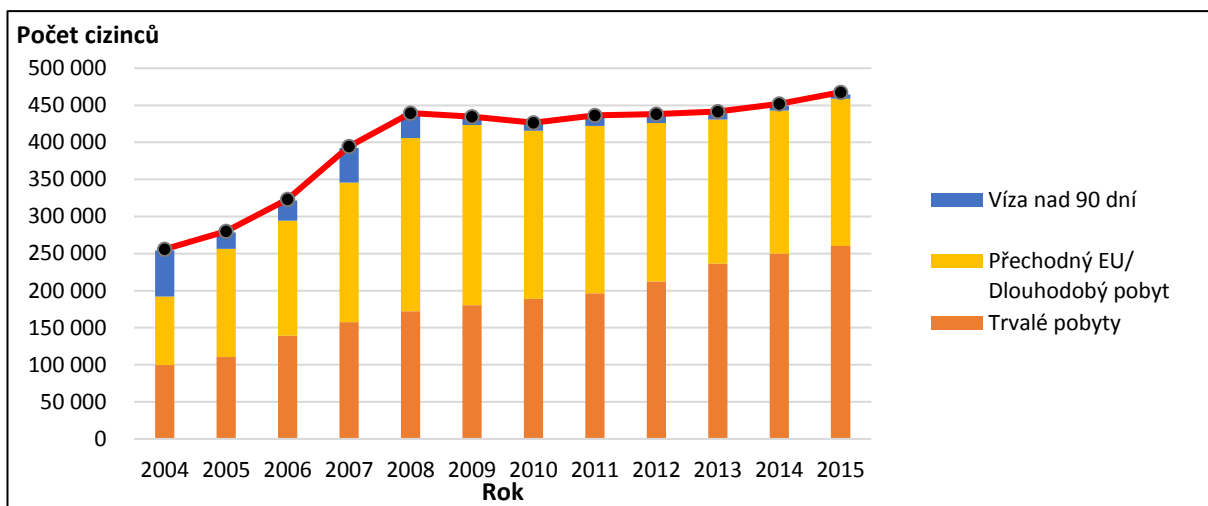
V následujících dvou kapitolách se tato práce bude zabývat kriminalitou cizinců, zejména obdobím od roku 2004 do roku 2015, tedy od roku, kdy ČR vstoupila do EU. V tomto období bude analyzován počet a charakteristiky cizinců. Poté se práce zaměří na kriminalitu páchanou cizinci v ČR v daném období. Práce se bude zabývat změnami, které nastaly po vstupu ČR do EU v oblasti kriminality cizinců. Data pro zpracování analýzy jsou použity zejména z Českého statistického úřadu, jedná se o oficiální statistiky.

4.1 Přehled stavu cizinců v České republice

V předchozí kapitole byly uvedeny pobytové režimy, které lze rozlišit na cizince ze třetích zemí, režim týkající se občanů EU a třetí režim se zabývá azylem a mezinárodní ochranou. Na základě vymezených režimů, lze rozlišit pobytové stupně. Základní druhy pobytových stupňů lze rozdělit na dvě velké skupiny, první z nich se nazývá přechodný pobyt na území (bez víza, krátkodobá víza – do 90 dnů a průjezdní, dlouhodobá víza – nad 90 dnů, diplomatické a povolení k pobytu), druhý typ je trvalý pobyt na území.

Vstup ČR do EU 1. května 2004 znamenal volný pohyb osob přes hranice, což přivedlo vlnu cizinců do ČR. Cizinci po vstupu ČR do EU přicházeli do země postupně, v průběhu sledovaného období byl zaznamenán největší příliv v roce 2015. Obrázek 4 zobrazuje vývoj počtu cizinců bez azylantů. Od roku 2004 do roku 2008 vzrostl prudce počet cizinců bez azylantů a to o 183 581, tedy o 71 %. Od roku 2009 se stav cizinců stabilizoval přibližně na 430 tisíc osob. Graf člení cizince dle pobytových režimů. V daném období mírně

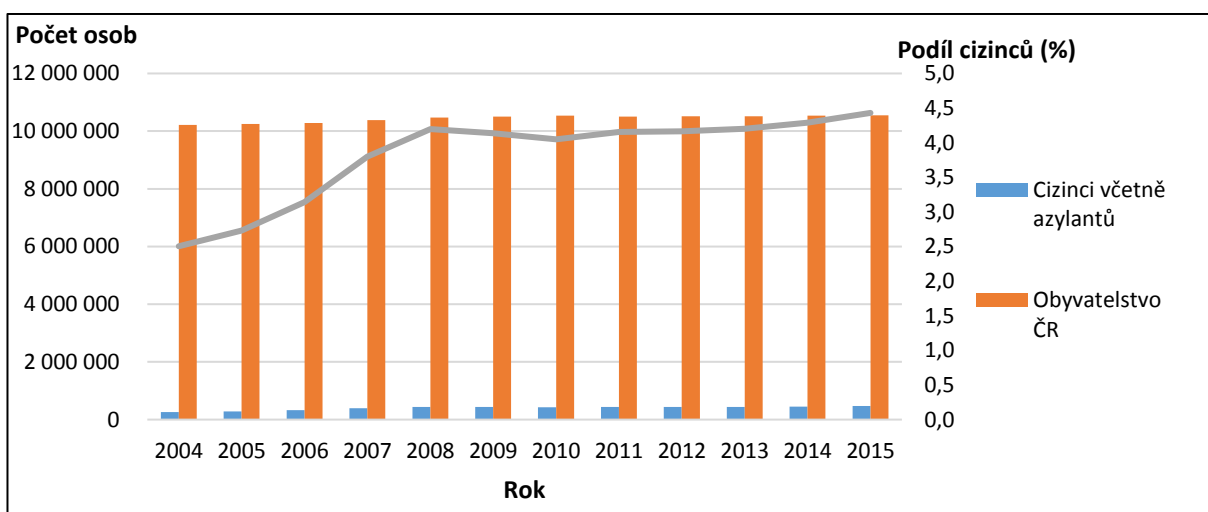
rostl počet cizinců s trvalým pobytem, naopak počet cizinců s vízem nad 90 dní klesl. Od roku 2008 do roku 2009 klesl o 23 092 cizinců tedy o 72 %. Co se týče přechodného pobytu, do roku 2009 mírně stoupal, pohyboval se v průměru 176 tisíc cizinců a od roku 2010 měl klesající tendenci.

Obrázek 4: Vývoj počtu cizinců

Zdroj: vlastní zpracování podle [13]

ČR obývá přibližně 10,5 milionu obyvatel české státní příslušnosti. Vývoj obyvatelstva v posledních letech nezaznamenává znatelné výkyvy, jedná se o mírně rostoucí průběh, což je patrné z obrázku 5. V roce 2004 měla ČR 10,2 milionů obyvatel a v roce 2015 10,5 milionů obyvatel, což je nárůst jen o 3,2 %. Z obrázku č. 5 je patrné, že cizinci v rámci obyvatel ČR představují menšinový podíl. Největší zastoupení cizinců v rámci obyvatelstva ČR bylo zaznamenáno v roce 2015, kdy představovali cizinci 4,4 % obyvatelstva. V průběhu sledovaného období podíl cizinců má rostoucí tendenci.

Obrázek 5: Podíl cizinců na obyvatelstvu ČR

Zdroj: vlastní zpracování podle [13]

Mezi cizinci dominují občané ze třetích zemí, ale počet občanů ze zemí EU neustále stoupá. V rámci sledovaného období 2004 až 2015 převažují v počtu cizinců Ukrajinci, kteří v ČR pobývají hlavně z důvodů pracovních příležitostí. Další nejpočetnější skupinou cizinců v ČR jsou Slováci, což je dáno také historickým vývojem republiky a také má tento národ velice blízko k jazyku a kultuře ČR. Třetí početnou skupinou jsou Vietnamci.

Tabulka 3: Cizinci v ČR podle kraje

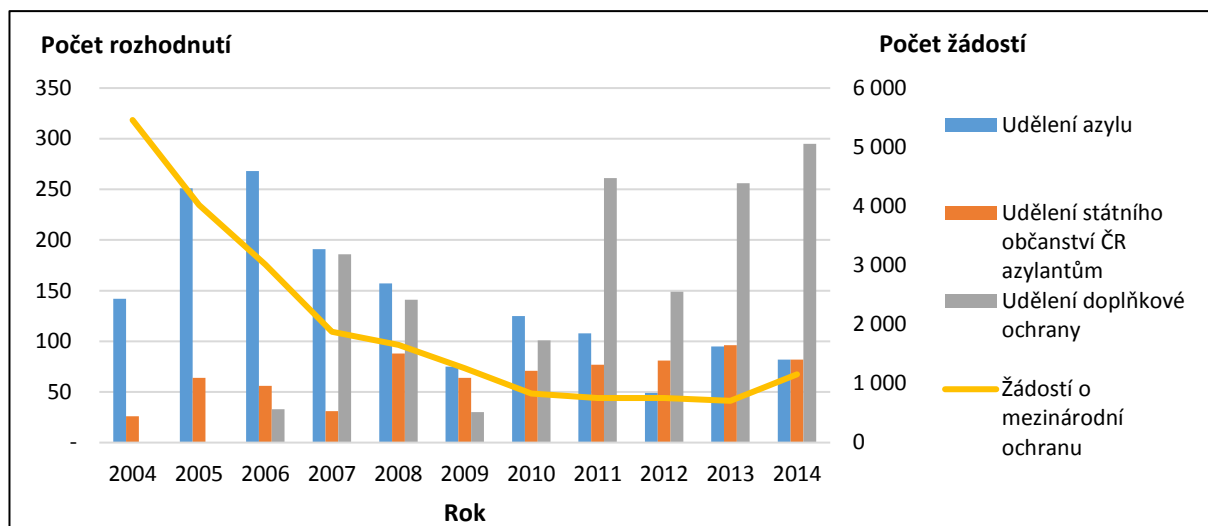
Kraj	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Hlavní město Praha	77 922	89 997	103 482	129 002	141 841	148 123	148 447	160 783	162 715	161 006	166 332	171 408
Středočeský kraj	31 127	35 304	42 588	50 273	60 123	58 490	57 757	57 522	56 810	57 850	59 860	61 682
Jihočeský kraj	9 954	10 595	12 584	15 171	16 560	15 415	15 037	14 894	14 838	15 200	15 366	16 390
Plzeňský kraj	12 530	13 206	15 432	20 986	27 636	27 562	25 175	23 884	23 866	25 166	25 958	27 304
Karlovarský kraj	14 729	14 437	16 075	19 419	20 321	19 643	19 617	19 411	18 388	18 854	18 873	19 073
Ústecký kraj	19 731	22 130	26 336	33 053	35 451	31 995	30 578	30 607	30 461	31 520	31 878	32 612
Liberecký kraj	10 672	11 675	13 148	15 288	17 320	17 309	16 776	16 660	16 604	16 819	17 048	17 894
Královéhradecký kraj	9 852	11 294	13 326	15 512	16 517	15 244	14 798	14 078	13 269	13 312	13 266	13 683
Pardubický kraj	5 863	6 418	7 670	10 562	12 588	11 972	12 063	11 495	11 115	11 301	11 559	12 011
Kraj Vysočina	5 883	6 160	7 016	8 729	9 771	8 583	8 023	7 873	7 752	7 775	7 806	8 050
Jihomoravský kraj	23 913	24 234	27 983	32 606	35 619	36 907	35 953	36 386	36 690	37 804	38 588	40 366
Olomoucký kraj	7 103	7 497	8 499	10 322	9 909	9 440	9 465	9 765	9 807	10 041	10 110	10 413
Zlínský kraj	6 374	5 926	6 596	7 639	8 413	8 133	8 032	8 009	7 968	8 003	8 106	8 538
Moravskoslezský kraj	18 329	19 337	20 602	22 962	25 496	23 687	22 570	22 786	23 117	23 702	23 924	24 493
Česká republika	254 294	278 312	321 456	392 315	437 565	432 503	424 291	434 153	435 946	439 189	449 367	464 670

Zdroj: vlastní zpracování podle [13]

Českou republiku tvoří 14 krajů, v kterých lze pozorovat výskyt cizinců, což ukazuje tabulka 3. V tabulce jsou vyznačené kraje, kdy červeně jsou znázorněny tři kraje s nejmenší koncentrací cizinců, naopak tři kraje s nejvyšším počtem cizinců značí zelená barva. Nejmenší sdružení cizinců je ve Zlínském kraji, za sledované období bylo v kraji 91 737 cizinců, což je 1,3 % všech obyvatel kraje. Také v kraji Vysočina lze sledovat nízký výskyt cizinců. Zlínský kraj a Vysočina nejsou schopny zajistit pracovní místa ani pro všechny místní obyvatele, někteří musí dojíždět za prací do okolních krajů či do zahraničí, tudíž tyto kraje nejsou vhodné jako místo pro cizince.

Naopak nejvíce cizinců se vyskytuje v Praze, v hlavním městě České republiky. V Praze v průběhu let 2004 až 2015 se nacházelo 1,6 milionů cizinců, lze pozorovat, že zde cizinci mají dobré podmínky pro život, také se v Praze nachází centrum organizací, na které se cizinci mohou obrátit, pokud potřebují pomoci, např. Centrum na podporu integrace cizinců Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra, které zajišťuje sociální, právní poradenství, kurzy českého jazyka, kulturní a komunitní aktivity. Cizinci v Praze tvoří 11 % celkového obyvatelstva. Následně po Praze je velký výskyt cizinců ve Středočeském

kraji, ve sledovaném období se zde vyskytovalo 629 386 cizinců, což je přibližně o 1 milion méně než v Praze. Středočeský kraj nabízí rovněž vhodné podmínky pro život cizinců. Procentuální rozdíl cizinců ve Zlínském kraji a v Praze dosahuje 94 % cizinců, z toho vyplývá, že Praha je velice lukrativní místo pro život cizince v České republice.

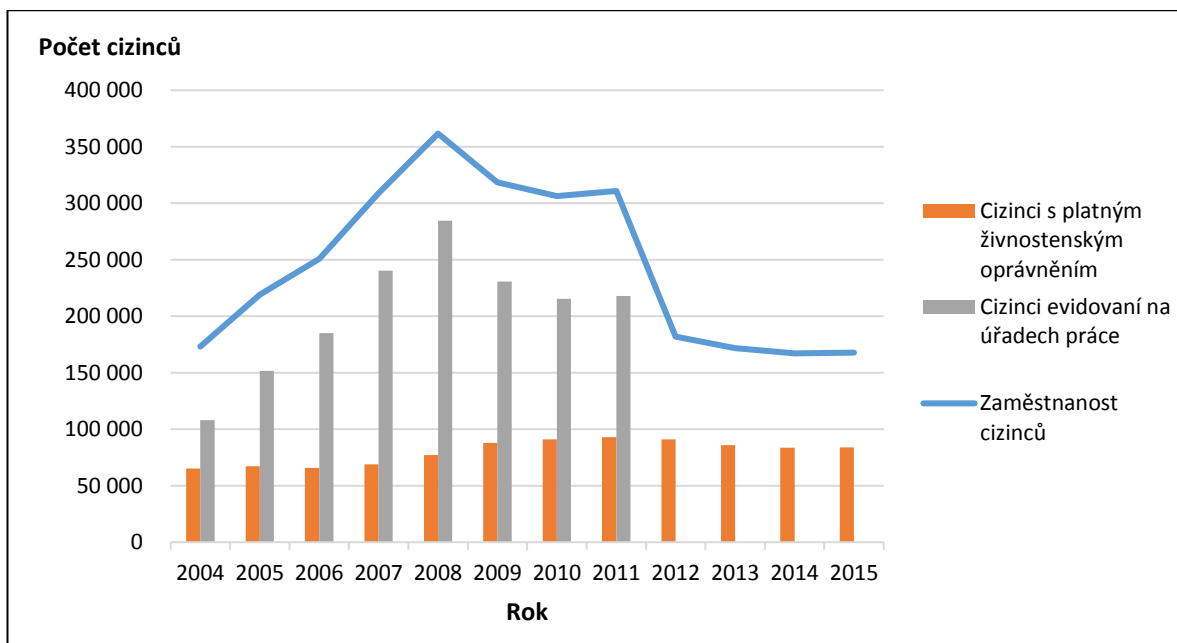

Obrázek 6: Rozhodnutí o azylu, státním občanství, doplňkové ochraně a žádosti o mezinárodní ochranu v ČR

Zdroj: vlastní zpracování podle [11]

Jak bylo řečeno v předchozí kapitole, azyl patří společně s doplňkovou ochranou mezi formy mezinárodní ochrany. V obrázku 7 lze sledovat vývoj žádostí o mezinárodní ochranu, který v roce 2004 se dostal na hranici 5 459 žádostí, poté následuje velký propad a od roku 2004 se vývoj stabilizoval na přibližně 750 žádostí. V roce 2014 byl zaznamenán opět velký nárůst žádostí, a to až na 1 156. Azyl se uděluje v případech, kdy bylo prokázáno, že cizinci v jeho původní zemi se porušují lidská práva. Nejvyšší počet azylantů byl zaznamenán v roce 2006, jednalo se o 268 cizinců z důvodu příchozích migrantů z Egypta a Kazachstánu.

Udělení státního občanství upravuje zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství ČR. České občanství lze získat narozením v ČR, adopcí, nalezením, osvojením, prohlášením a udělením. V případě udělení českého občanství azylantovi, azyl zaniká. Ve sledovaném období bylo ročně uděleno průměrně 67 občanství. Nejvíce azylantů se stalo českými občany v roce 2013 a to 96 osob, což je přibližně o 43 % více než roční průměr. Nejméně udělených občanství bylo v roce 2004, kdy bylo zjištěno jen 26 případů, tedy pokles o 61 % z průměrné hodnoty.

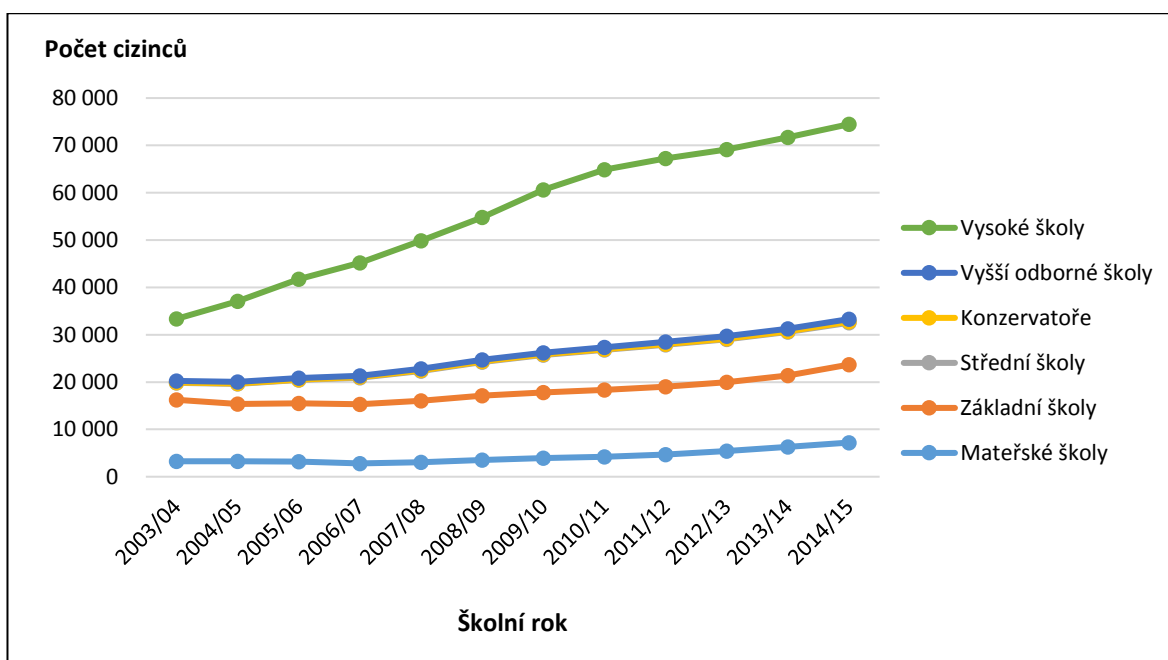
Obrázek 7: Zaměstnanost cizinců

Zdroj: vlastní zpracování podle [9]

Cizinci na trhu práce mají stejné podmínky jako občané ČR, pokud zákon nestanoví jinak. Literatura rozlišuje dva typy postavení cizinců na trhu práce, první typ lze charakterizovat jako cizince v postavení na roveň českým státním občanům, což zahrnuje občany EU. Druhá skupina se nazývá cizinci s omezeným přístupem na trh práce a je službám zaměstnanosti, kam se řadí cizinci, kteří mají povinnost vlastnit pracovní povolení k zaměstnání, cizinci mající zvýhodnění např. osvobození od povolení k zaměstnání. Povolení pro vstup na trh práce lze vydat prostřednictvím povolení k zaměstnání, zaměstnaneckou kartou, zelenou kartou a modrou kartou. Cizinci s živnostenským oprávněním se řídí zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, který říká, že mohou cizinci podnikat na území ČR stejně jako občané, pokud splní podmínky uvedené v zákoně. [45]

Zaměstnanost cizinců na obrázku 8 zahrnuje cizince s platným povolením k zaměstnání, zaměstnanecké karty a modré karty, cizince evidované na úřadech práce a cizince s živnostenským oprávněním. V roce 2012 se zavedl nový systém agendy, tudíž nejsou přesná data o cizincích evidovaných na úřadech práce, existují pouze kvalifikované odhady. Během let 2004 až 2011 bylo evidováno na úřadech práce průměrně 204 191 cizinců, z toho přibližně 61 % zaujímali cizinci z EU. Počet cizinců s platným živnostenským oprávněním se pohybuje průměrně okolo 80 tisíc cizinců, největší počet byl evidován v roce 2011 a to přibližně 93 tisíc cizinců. Celková zaměstnanost má od roku 2004 do roku 2008 rostoucí tendenci, poté mírně klesla a od roku 2012 klesla rapidně z důvodu chybějících dat o cizincích evidovaných na úřadech práce.

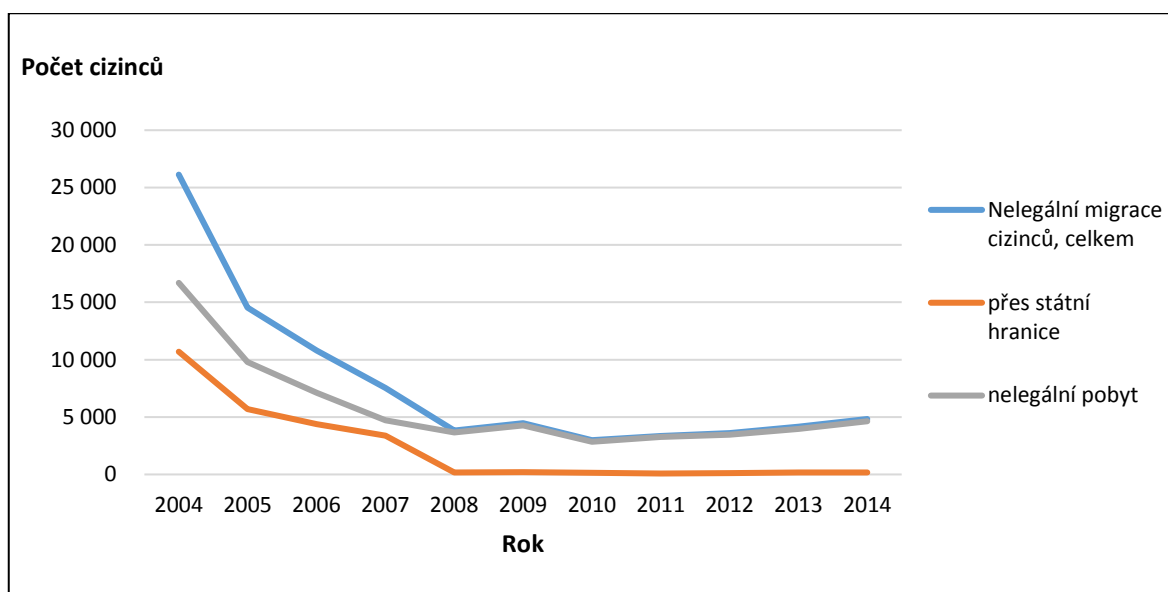
Obrázek 8: Vzdělávání cizinců

Zdroj: vlastní zpracování podle [14]

Cizincům v ČR je dostáváno stejného práva na vzdělání jako českým občanům. Předškolní, základní, umělecké, jazykové a vyšší odborné školy mají stejné podmínky pro cizince, kteří pocházejí ze zemí EU, mají právo pobytu na dobu delší než 90 dnů, azylanty, cizince pobývající v ČR za účelem vědeckého výzkumu či pro cizince požívající dočasnou ochranu. Studium cizinců na vysokých školách je upraveno v zákoně č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách).

Na obrázku 9 je uveden vývoj vzdělávání cizinců, dle jednotlivých typů škol. U vysokých škol se jedná o veřejné a soukromé vysoké školy. Co se týče mateřských škol, tak se jedná převážně o Vietnamce, Ukrajince a Slováky. Průměrně připadá na školní rok 4 300 dětí.

Nejvíce cizinců studuje na vysokých školách. Průměrně připadá na akademický rok 30 327 studentů. Největší koncentrace cizinců studujících na vysokých školách je v Praze a v Brně. Velká část studentů pochází ze Slovenska a Ruska.

Obrázek 9: Vývoj nelegální migrace cizinců v ČR

Zdroj: vlastní zpracování podle [12]

Na obrázku 10 je zachycen vývoj nelegální migrace cizinců v ČR. V roce 2008 ČR vstoupila do Schengenského prostoru, což znamenalo nové definování nelegální migrace přes státní hranice. Od toho roku lze definovat nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR, kdy se jedná o nedovolené překročení vnější schengenské hranice ČR a nelegální pobyt, což znamená porušování předepsaných podmínek zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů. Nelegální migrace od roku 2004 výrazně klesla a v roce 2008 se zastavila na hodnotě 3 829 cizinců a od toho roku byl vývoj stabilní a pohyboval se v průměru okolo 3 800 cizinců.

4.2 Analýza kriminality cizinců v České republice

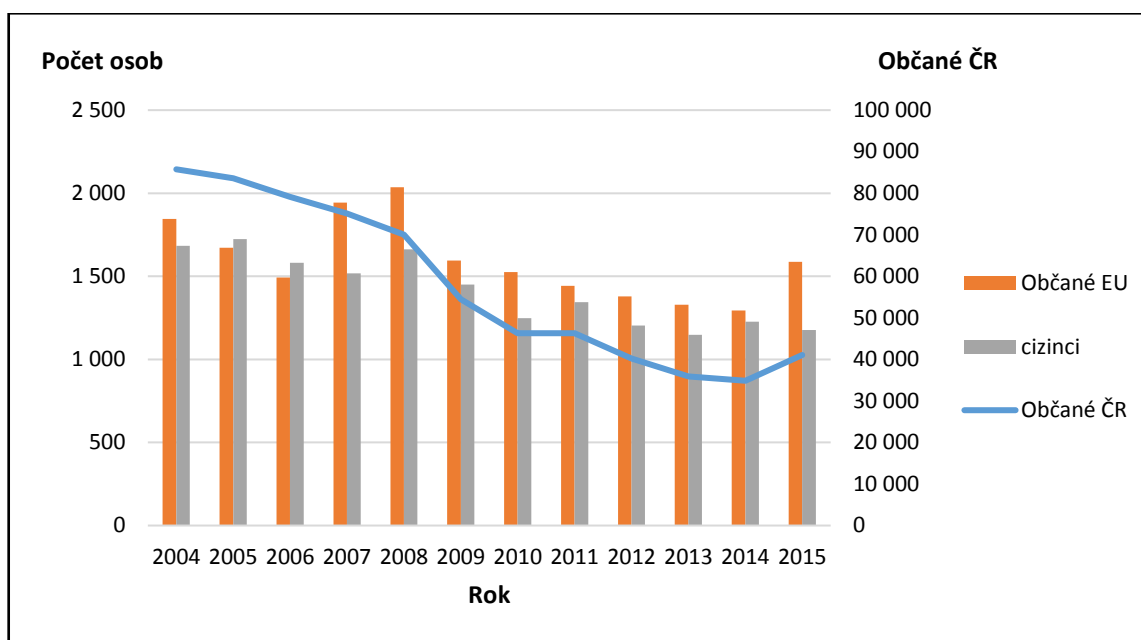
Jak již bylo řečeno kriminalita je negativní a nežádoucí jev, který zasahuje celou společnost. Při analýze kriminality je podstatný počet odsouzených osob a také charakter spáchaných trestných činů. Část cizinců páchá trestnou činnost pomocí nových praktik, které v zemi nejsou známé, ovšem po čase se ustálí. Migrace znamená pro občany riziko v souvislosti s nově příchozím kriminálním chováním cizinců. Mezi nejčastější odsouzené cizince řadíme Slováky, Ukrajince, Vietnamce, Poláky, Rumuny, Rusy. Osoby mohou být v určitém roce odsouzeny za více trestných činů a v této práci v grafech se vyskytuje daná osoba pouze jednou.

Cizinci páchají běžné trestné činy, stejně jako občané ČR, jedná se zejména o krádeže, ohrožení pod vlivem návykové látky, řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění, výtržnictví, porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení

původu. U cizinců dochází v rámci nelegální migrace často k maření výkonu úředního rozhodnutí a padělání a pozměňování veřejné listiny. Pro cizince je specifická oblast kriminality, a to páchání organizovaného zločinu, který bývá řízen z cizích zemí, jedná se především o ukrajinské, ruské, vietnamské a čínské skupiny. Pro jednotlivé organizované skupiny jsou rozdílné charakteristiky páchání zločinnosti, např. Ruští cizinci jsou zapojeni do vydírání, vražd, prostituce, násilné trestné činnosti, krádeží, loupeží aut a obchodování s lidmi a zbraněmi, specifické je pro ně praní špinavých peněz, korupce a finanční podvody. [18]

V současné době platí trestní zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, avšak nadále i platí právní úprava zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). Údaje použité v následující analýze jsou čerpány dle starého i dle nového trestního zákoníku. Data jsou čerpána z Českého statistického úřadu a ze statistických ročenek Vězeňské služby ČR. [15]

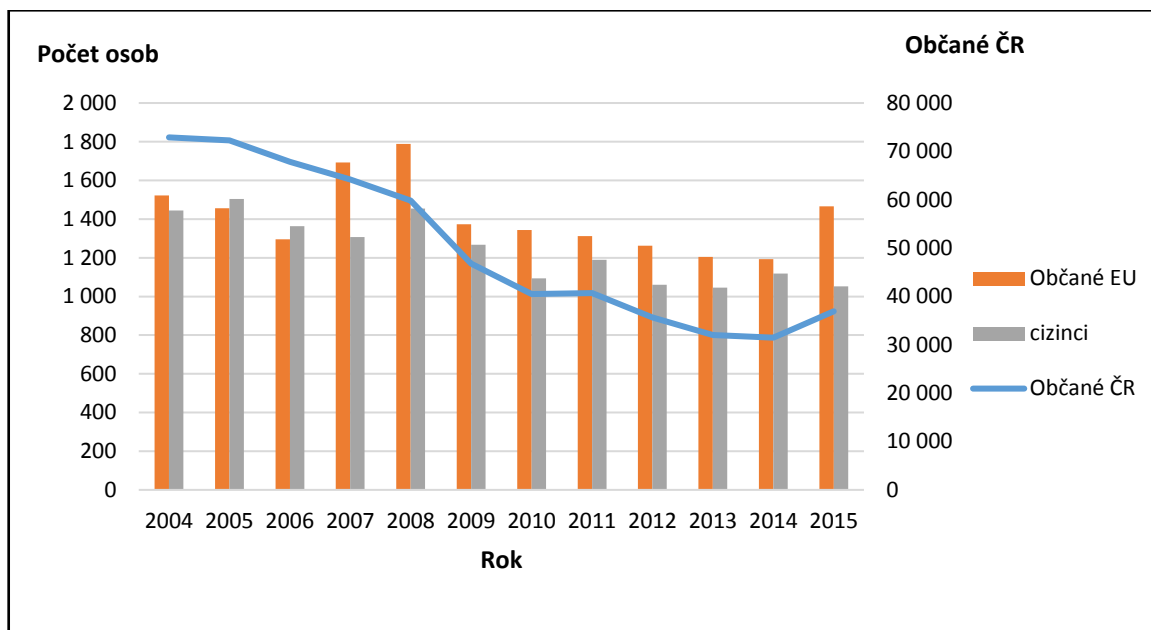
Na obrázku 11 je znázorněn vývoj počtu stíhaných osob v ČR. V grafu je zachycen počet cizinců, tedy občanů ze třetích zemí, počet občanů EU a občanů ČR. Stíhanou osobou lze rozumět osobu, které bylo sděleno obvinění podle § 160 trestního řádu. Trestní stíhání je část trestního řízení, které vedou OČTŘ. Orgány zjišťují, zda byl spáchán trestný čin, zjišťují pachatele a ukládají trest či ochranné opatření. Na obrázku lze vidět, že v průběhu sledovaného období klesá počet trestně stíhaných občanů ČR. Cizinci ze třetích zemí se podílí na celkovém počtu stíhaných osob 2,5 % a občané EU o něco více a to 2,8 %. Největší počet trestně stíhaných cizinců lze pozorovat v roce 2005, tedy v období krátce po vstupu do EU. Mezi tyto cizince patří Slováci, Poláci, Němci, Ukrajinci a Vietnamci. Naopak nejmenší počet trestně stíhaných cizinců byl zaznamenán v roce 2008. U občanů EU lze pozorovat po roce 2009 klesající tendenci trestně stíhaných osob. Ve sledovaném období bylo stíháno průměrně 57 724 Čechů, 19 142 občanů EU a 16 966 cizinců.

Obrázek 10: Stíhané osoby v ČR

Zdroj: vlastní zpracování podle [10]

Důležitým ukazatelem pro sledování kriminality jsou odsouzené osoby, což zachycuje obrázek 12. Odsouzená osoba lze vysvětlit jako osobu, proti které byl vydán soudem odsuzující rozsudek a nabyt právní moci. Křivka odsouzených osob občanů ČR má klesající tendenci. Největší počet odsouzených Čechů byl zachycen v roce 2004 a naopak nejmenší v roce 2014. U občanů EU bylo zjištěno za sledované roky v průměru 1 409 odsouzených osob. Od roku 2006 byl zaznamenán významný růst až na hodnotu 3 153 odsouzených EU občanů, poté počet osob mírně klesl a od roku 2010 se pohybuje v průměru okolo 2 870, což je zhruba o 9 % méně než nevyšší naměřená hodnota. Od roku 2004 vývoj odsouzených občanů EU klesá a od roku 2007 výrazně stoupl, kdy se dostal až počet 1 374 v roce 2008 a poté následoval velký pokles zhruba o 400 osob. Jestliže se zaměříme na odsouzené občany ze třetích zemí v sledovaném období lze spatřit poměrně konstantní vývoj, průměrný počet činí 2 152 odsouzených osob, což je o 17,3 % méně než průměrný počet občanů EU. Cizinci nevyššího počtu odsouzených, dosáhli v roce 2005 a to 1 504, jednalo se především o osoby ze Slovenska, Vietnamu, Polska, Rumunska, Ruska.

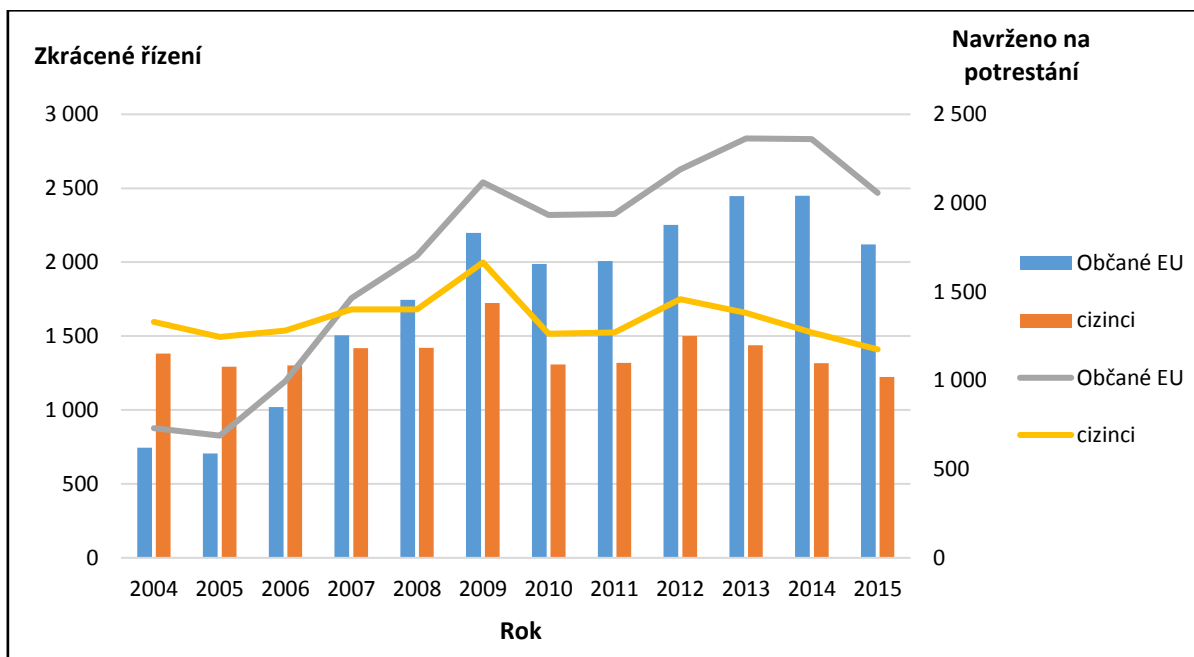

Obrázek 11: Odsouzené osoby v ČR

Zdroj: vlastní zpracování podle [10]

Obrázek 13 znázorňuje vývoj osob, které byly vedeny ve zkráceném řízení a osoby, které byly navržený na potrestání. Zkrácené řízení umožňuje urychlit a zjednodušit trestní řízení, lze využít u případů, které se řeší u okresních soudů a u trestných činů, když trest odnětí svobody nepřesahuje tři roky. V grafu je vyznačeno zkrácené řízení s občany EU modrou barvou a s cizinci oranžovou. Zkrácené řízení bylo vedeno v tomto časovém rozmezí průměrně s 1 765 občany EU a s 1 387 cizinci. Nevyšší počet řízení s občany EU lze spatřit v roce 2014, jednalo se především o Slováky, Poláky, Rumuny a Bulhary. Od roku 2004 došlo k růstu řízení až na hodnotu 2 199 v roce 2009, poté byl zaznamenán malý pokles a od roku 2011 následoval opět růst. U cizinců ze třetích zemí byla naměřena nejvyšší hodnota v roce 2009 a to 1 723 řízení, jednalo se zejména o občany Ukrajiny, Vietnamu, Ruska, Mongolska.

Návrh na potrestání podává státní zástupce soudu při předběžném projednání obžaloby, které může a nemusí probíhat před hlavním líčením. Návrh na potrestání se řídí dle § 179c. Na obrázku 13 lze pozorovat navržený na potrestání pro občany EU šedivou barvou a pro cizince ze třetích zemí žlutou barvou. Od roku 2005 došlo k výraznému zvýšení návrhů pro občany EU, kdy počet návrhů dosáhl v roce 2014 na 2 449. Počet návrhů na potrestání cizinců se dostal v roce 2009 na hranici maxima a to 1 723, což je o 24.2 % více než průměr za sledované období.

Obrázek 12: Zkrácené řízení, navrženo na potrestání

Zdroj: vlastní zpracování podle [10]

V následujícím grafu 14 jsou znázorněny vybrané trestné činy, které spáchali cizí státní příslušníci na území ČR. Údaje v daném roce vyjadřují počet trestných činů, nikoliv počet cizinců, kteří spáchali daný trestný čin, tudíž jeden cizinec mohl spáchat více trestných činů. Na obrázku lze sledovat vybrané trestné činy, jedná se o loupež (§234 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, §173 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník), krádež (§247 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, §205 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník), podvod (§250 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, §209 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník), maření výkonu úředního rozhodnutí (§171 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, §337 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník) a Padělání a pozměňování veřejné listiny (§176 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, 348§ zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)

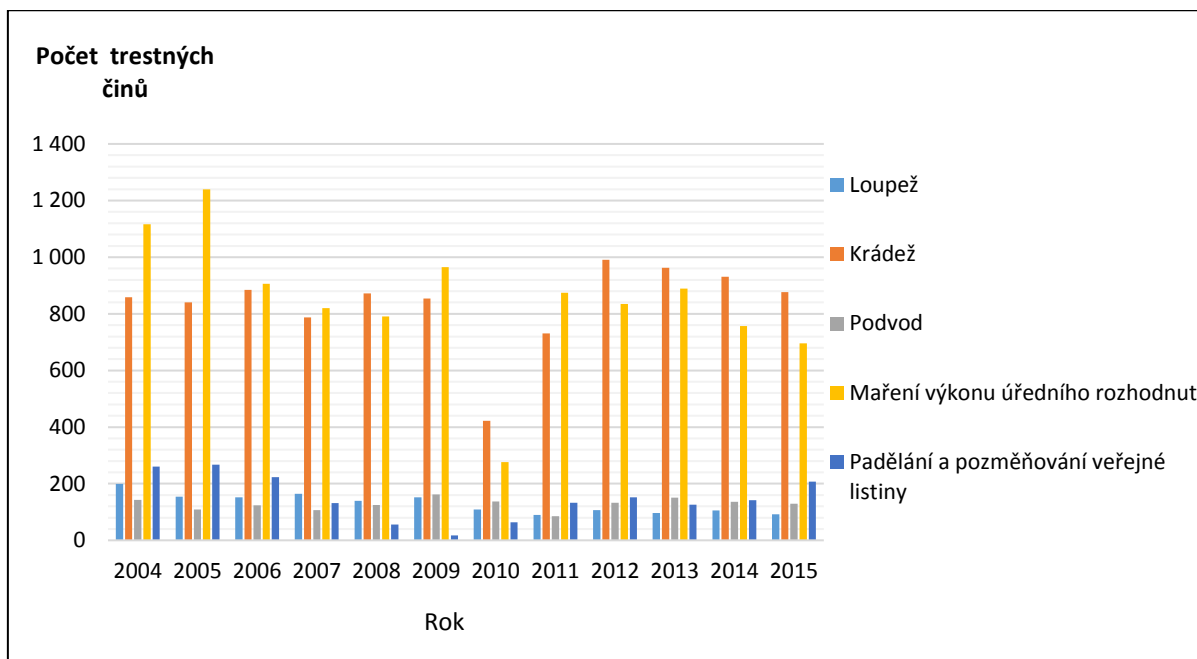
O loupeži lze mluvit tehdy, pokud vznikne násilí či jsou použity pohrůžky za účelem získání cizí věci, za tento TČ hrozí pachateli dva až deset let odnětí svobody. Loupež patří do násilné kriminality. Ve sledovaném období bylo zjištěno 1 560 loupeží spáchané cizinci, což představuje přibližně 10 % v celkovém počtu loupeží. Na jeden rok připadá průměrně 130 loupeží cizinci, přičemž občany ČR 1 560. Nejvíce byl tento TČ páchan cizinci v roce 2004, kdy ČR vstoupila do EU a zaznamenala příliv cizinců, tedy i větší výskyt kriminality u cizinců. [7]

Pokud se někdo zmocní cizí věci spáchá TČ krádež. Trest odnětí svobody se v tomto případě udává v rozmezí od šesti měsíců až na pět let, záleží na povaze trestného činu. Krádež lze zařadit do majetkové kriminality. Nejvyšší počet krádeží cizinců byl zaznamenán v roce 2012 a naopak nejnižší v roce 2010, tedy v platnosti nového trestního zákoníku. Cizinci se za sledované období podíleli na krádežích 5,6 %, průměrně 834 krádeží za rok. Z grafu 14 lze pozorovat, že v rámci vybraných TČ ve sledovaném období patří krádeže mezi často páchaný trestný čin cizinci.

Podvod rovněž patří do majetkové kriminality. Jedná se o trestný čin, kdy pachatel způsobí škodu na majetku obohacením sebe či někoho jiného. Trest odnětí svobody lze udělit nejméně na tři měsíce, nejvíce však na deset let. Jedná se například o úvěrové, pojistné, dotační podvody, podílnictví, legalizace výnosů z trestné činnosti, lichva apod. V roce 2009 cizinci spáchali 162 podvodů, což je o 20 % více než průměrný počet podvodů za rok. Za období 2004 až 2015 se cizinci podíleli na podvodech pouze 4 %.

Pokud někdo hatí provádění úředních rozhodnutí určitými způsoby např. pobývá na území ČR, ačkoliv byl vyhoštěn, porušuje zákaz vydaný rozhodnutím, páchá trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí. Trest odnětí svobody lze udělit až na dva roky. Z grafu je patrné, že maření výkonu úředního rozhodnutí je nejčastěji páchaný trestný čin u cizinců v rámci vybraných TČ. Za sledované období bylo zjištěno 10 164 maření výkonu úředního rozhodnutí spáchané cizinci, přičemž na jeden rok připadá průměrně 847. Nejvíce bylo naměřeno tohoto trestného činu v roce 2005 a to přibližně o 46 % více než průměrný počet za rok. Naopak nejmenší hodnota byla naměřena v roce 2010.

Trestný čin padělání a pozměňování veřejné listiny lze vysvětlit jako zfalšování veřejné listiny a vydávání jí za platnou. Veřejná listina je listina vydaná orgánem veřejné moci, jedná se např. o cestovní pas, občanský průkaz, vysokoškolské diplomy, vysvědčení, matriční knihy, živnostenské listy apod. Nejvíce padělání a pozměňování veřejné listiny bylo zjištěno v roce 2005, kdy se jednalo o 267 trestných činů spáchaných cizinci, což bylo o 129 méně než občany ČR. V období od roku 2004 až do roku 2015 bylo zjištěno celkem 3 266 padělání a pozměňování veřejné listiny z toho 54,5 % bylo spácháno cizinci. U toho trestného činu lze říci, že se na jeho páchaní podílejí z větší části cizinci, u ostatních představují cizinci oproti občanům ČR malé procento, ačkoliv cizinců je podstatně méně než občanů ČR. Průměrně je spácháno 148 padělání a pozměňování veřejné listiny za rok, což znamená, že cizinci tento trestný čin nepáchají nejčastěji v rámci vybraných trestných činů.

Obrázek 13: Vybrané trestné činy páchané cizinci

Zdroj: vlastní zpracování podle [10]

4.3 Vztah mezi cizinci a kriminalitou

V této kapitole bude zkoumáno, zda existuje vztah mezi veličinami počtem azylantů a kriminalitou páchanou cizinci za období 2004 až 2015. Při testování bude využit Spearmanův korelační koeficient, který hodnotí míru závislosti veličin. Spearmanův korelační koeficient se pro analýzu těsnosti vztahu používá tehdy, pokud není splněn předpoklad normálního rozdělení dat. Normální rozdělení pravděpodobnosti pro vybrané ukazatele na základě histogramu prokázáno nebylo. Tento koeficient patří mezi neparametrické metody zpracování dat. Dále bude proveden test významnosti korelačního koeficientu. Testována bude hypotéza $H_0: \rho = 0$, tedy mezi veličinami neexistuje vztah, oproti alternativní hypotéze $H_1: \rho \neq 0$, mezi veličinami existuje vztah. Hypotéza bude testována na hladině významnosti $\alpha = 0,05$. Hodnota testovacího kritéria T bude počítána pomocí vztahu (4). [21]

$$T = \frac{|r| \cdot \sqrt{n-2}}{\sqrt{1-r^2}} \quad (4)$$

kde T je testovací kritérium

r je Spearmanův korelační koeficient

n je počet výběru

V současné době v souvislosti s migrační krizí se hovoří o možném nárůstu kriminality v souvislosti s nárůstem azylantů. Bude zkoumán vztah mezi azylanty a kriminalitou cizinců,

tedy zda mezi těmito veličinami existuje statisticky významný vztah. Do analýzy bude vstupovat počet azylantů v ČR, kriminalita cizinců bude vyjádřena pomocí ukazatele počet stíhaných cizinců. Tabulka 4 znázorňuje výstup z programu Statistica, který vznikl po provedení Spearmanovy korelace. Pokud se Spearmanův koeficient korelace blíží k 1 lze hovořit o silnější závislosti, pokud směřuje k 0 jedná se o volnější závislost. Hodnoty vyznačené červeně prokazují statisticky významné vztahy, naopak zbylé hodnoty značí statisticky nevýznamné vztahy.

Tabulka 4: Výsledky korelační analýzy

	azylanti	odsouzení
azylanti	1,000000	0,437829
odsouzení	0,437829	1,000000

Zdroj: vlastní zpracování dle [13]

V tabulce 4 je znázorněn vztah počtu azylantů a odsouzených cizinců, kde Spearmanův korelační koeficient činí 0,437829. Koeficient je menší než 0,7, jde tedy o středně silnou závislost.

Dále byla analyzována statistická významnost tohoto vztahu. Testovací kritérium zde vyšlo 1,539985691. V případě, že hodnota T padne do kritického oboru hodnot, zamítá se nulová hypotéza a existence korelační závislosti se považuje za prokázanou viz (5). [21]

$$|T| > t_{1-\alpha; n-2} \Rightarrow H_0 \text{ se zamítá} \quad (5)$$

$$|1,539985691| < 2,048 \Rightarrow H_0 \text{ se nezamítá}$$

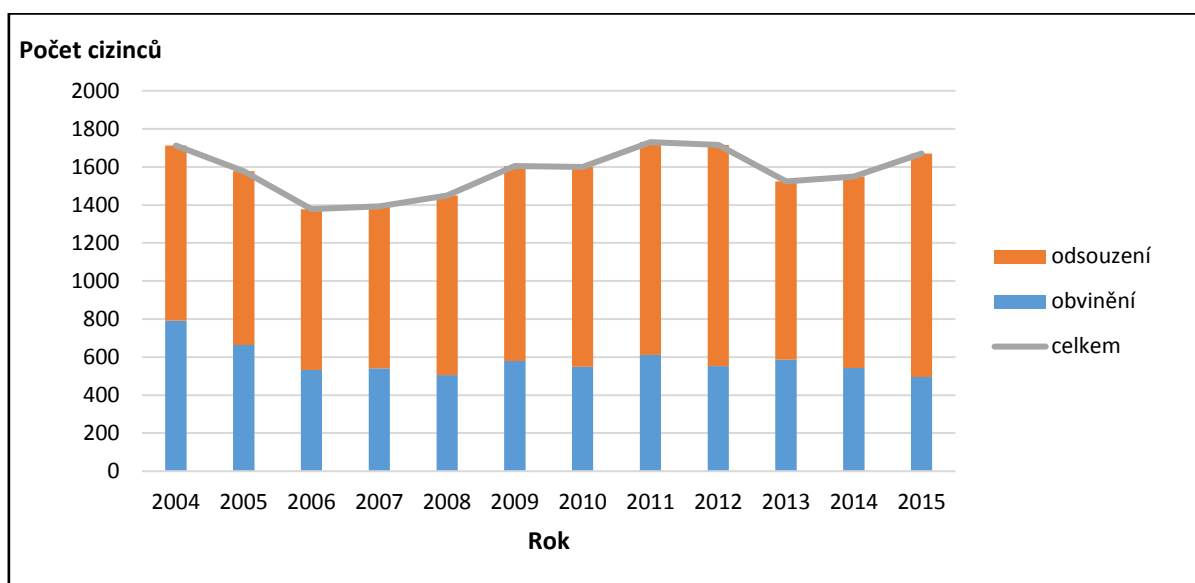
Na základě závěrů korelační analýzy lze říci, že hypotézu H_0 nezamítáme, neexistuje statisticky významný vztah mezi počtem azylantů a kriminalitou páchanou cizinci. Rostoucí počet azylantů na základě prokázané analýzy nepředstavuje výraznou hrozbu pro ČR v rámci páchání trestné činnosti.

4.4 Vězeňství v České republice

Vězeňská služba ČR zajišťuje úkoly dle § 2 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážích České republiky prostřednictvím vězeňské stráže, justiční stráže, správní služby, Akademie Vězeňské služby a pověřených orgánů Vězeňské služby. Věznice lze rozlišit na věznice s dohledem, s dozorem, s ostrahou, se zvýšenou ostrahou, věznice pro mladistvé a věznice pro ženy, dále existují ústavy pro výkon zabezpečovací detence. ČR disponuje s 35 vazebními věznicemi s kapacitou přibližně 20 521 osob. Nejvyšší počty osob odsouzených ve vězních dosahují produktivního věku tedy okolo 30. až 40. roku

života, z velké části se jedná o muže. Nejběžnější délka nařízeného trestu se pohybuje v rozmezí od jednoho roku až do pěti let a přibližně polovina osob ho vykonává ve věznici s ostrahou. Vězni mají převážně základní vzdělání nebo vyučení bez maturity. [47]

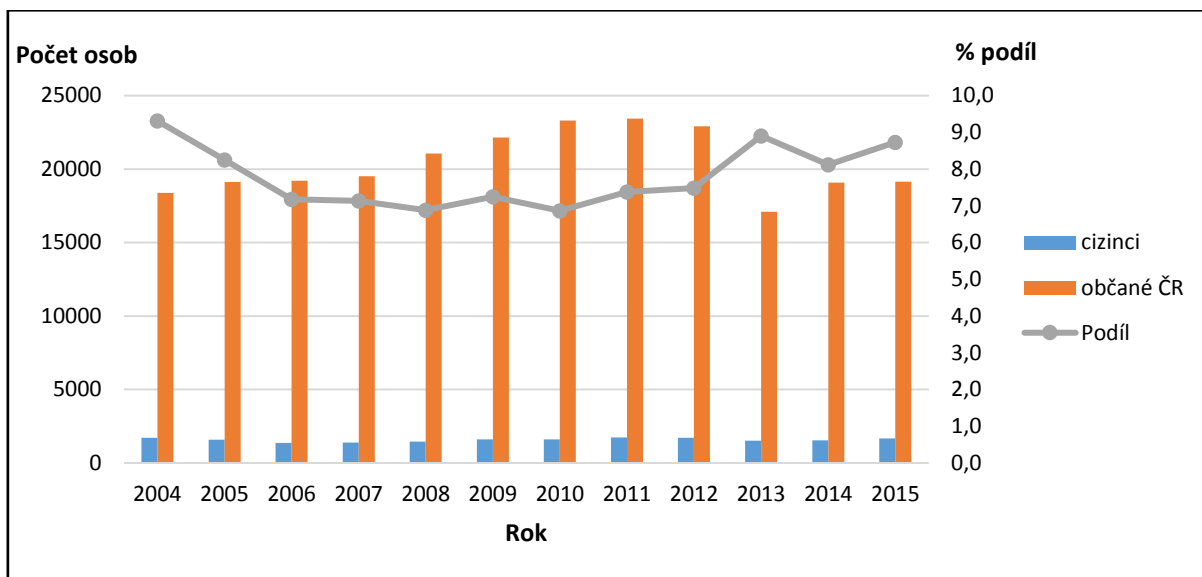
V grafu 15 lze pozorovat obviněné a odsouzené cizince ve věznicích a vazebních věznicích. Nejvyšší počet obviněných cizinců včetně občanů EU lze spatřit v roce 2004 a to 792 osob, jedná se zejména o Slováky a Poláky, naopak nejmenší výskyt cizinců odsouzených ve věznicích je 495 osob. Za sledované období bylo 579 odsouzených osob, což je o 26,9 % méně než v roce 2004, kdy bylo zjištěno maximum. U obviněných cizinců lze spatřit největší hodnotu 1 175 v roce 2015 a nejmenší hodnotu 846 v roce 2006. Celkem odsouzených a obviněných osob ve věznicích bylo průměrně 1 575 osob.

Obrázek 14: Obvinění a odsouzení cizinci ve věznicích a vazebních věznicích

Zdroj: vlastní zpracování podle [47]

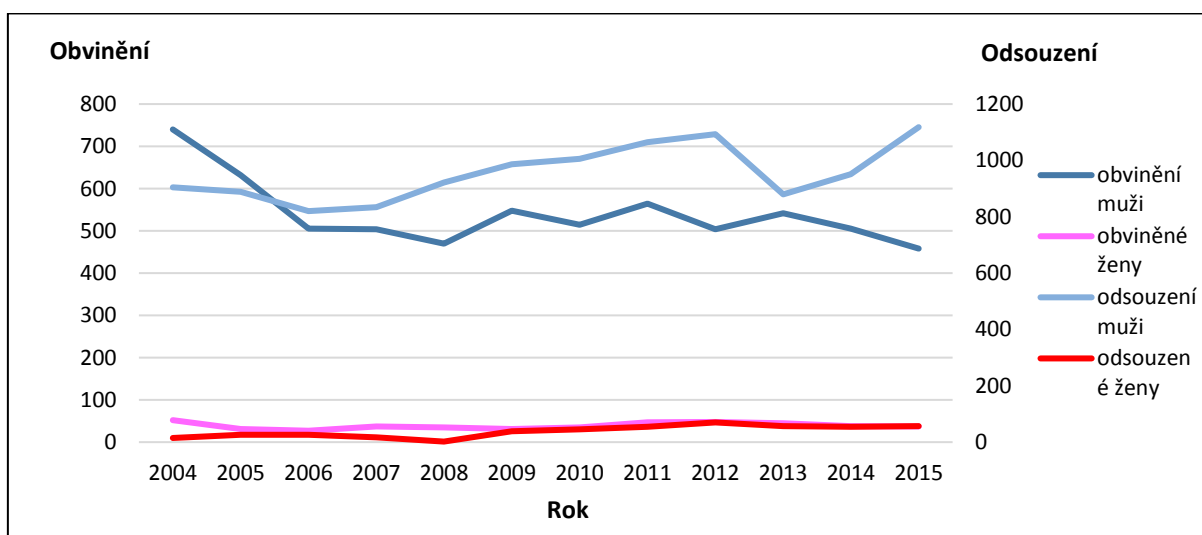
Porovnání cizinců a občanů ČR ve věznicích ukazuje obrázek 16, kde je zachycen vývoj podílu obviněných a odsouzených cizinců a Čechů. Cizinci se podílí na počtu obviněných a odsouzených osob průměrně 7,8 %. Lze říci, že v českých věznicích se nachází zejména Čeští občané. Cizinci nepředstavují v počtu osob ve věznicích vysokou hodnotu.

Obrázek 15: Podíl obviněných a odsouzených cizinců a Čechů ve věznicích a vazebních věznicích

Zdroj: vlastní zpracování podle [47]

Co se týče rozložení mužů a žen v českých věznicích to lze spatřit na grafu 17, kde je zachycen vývoj obviněných a odsouzených cizinců, včetně občanů EU dle pohlaví. Z obrázku je patrné, že ve věznicích převládá mužské pohlaví. Muži nejčastěji páchají trestnou činnost, kdežto ženy velice zřídka. Muži se podílí na počtu obviněných a odsouzených cizinců ve věznicích až 95 % a pouze 5 % ženy. Nejvíce mužů bylo ve věznicích v roce 2004 a to 1 645, šlo o muže ze Slovenska, Polska, Litvy, Běloruska. Žen bylo zjištěno 118 v roce 2012, jednalo se především o občanky Slovenska.

Obrázek 16: Obvinění, odsouzení cizinci ve věznicích a vazebních věznicích dle pohlaví

Zdroj: vlastní zpracování podle [47]

5 INTEGRACE JAKO NÁSTROJ PREVENCE KRIMINALITY

Za hlavní cíl integrace lze považovat sjednocení domácích občanů s cizinci v jednu společnost. Postupy integrace popisuje dokument „Koncepte integrace cizinců na území České republiky“. Tato koncepte charakterizuje sociální integraci cizinců, ochranu cizinců před diskriminací a podporu rovného přístupu, příležitosti na trhu práce, problematiku bydlení, vzdělání, zdravotnictví, náboženství a sociální péče. Tento dokument nabyt účinnosti v roce 2000 a v roce 2006 byl aktualizován, na jeho přípravě se podílelo Ministerstvo vnitra ČR, které také každý rok předkládá vládě návrh k usnesení postupu při realizaci této koncepte na rok následující. Český stát se snaží zejména v oblasti integrace cizinců pobývajících na území dlouhodobě či trvale. Mezi hlavní oblasti pro cizince žijící na území ČR patří ekonomická soběstačnost, znalost českého jazyka, orientace ve společnosti a vztahy se společností, a aby byli přínosem pro stát. [18]

S integrací velice úzce souvisí prevence. Pokud se bude cizinec v zemi cítit dobře, jak po ekonomické stránce, tak i v sociální oblasti, nebude nucen páchat trestnou činnost, tudíž integrace také napomáhá v eliminaci kriminality. V oblasti integrace a prevence působí nevládní neziskové organizace, obce a kraje, které se snaží svými prostředky a způsoby začlenit cizince do společnosti a fungovat v ní.

Prevenici kriminality lze charakterizovat jako prostředky předcházení kriminality, eliminování páchaní trestných činů. Prevence se zabývá všemi opatřeními na zmírnění, zabránění či neutralizaci kriminality, slouží také jako forma kontroly kriminality. Prevence působí na potencionální pachatele, oběti, na podmínky a příležitosti k páchaní trestné činnosti, také vytváří zábrany proti páchaní kriminality. [44]

ČR provádí prevenci kriminality v rámci resortních programů, na kterých se podílí orgány státní správy, v rámci preventivních programů měst a obcí. Na prevenci se podílí také bezpečnostní složky zejména Policie ČR, která spolupracuje s formálními a neformálními institucemi v úseku veřejného pořádku. Programy nevládních a charitativních organizací se zabývají především materiální a sociální pomocí, jde o organizace Červený kříž, adventist development and relief agency (ADRA), Česká katolická charita, azylové domy apod. Vedle těchto organizací se zapojují do prevence některé podnikatelské subjekty např. pojišťovny a banky. [44]

Na rok 2015 zpracovalo Ministerstvo vnitra ČR usnesení ke koncepci integraci cizinců na území ČR, koncepci „Společné soužití“. Tato koncepte se odráží na vývoji,

nových trendech a potřebách v oblasti integrace cizinců. Zabývá se zejména podporou terénní sociální práce v prostředí cizinců, vzdělávání pracovníků spolupracujících s cizinci, problematikou informovanosti cizinců, dále se odráží na základní koncepci integrace cizinců. Ministerstvo vnitra získalo podmínky od příslušných ministerstev a nestátních neziskových organizací, které byly do koncepce zpracovány. Také samosprávy se zapojují do integrační politiky, dostává se jim podpora od Ministerstva vnitra. Nejvýznamnější nástrojem v krajích jsou Centra na podporu integrace cizinců, které působí ve třinácti krajích ČR. Ministerstvo vnitra se podílí na mezinárodní spolupráci v oblasti integrace, zúčastňuje se mezinárodních jednání. [39]

Integrace se především soustřeďuje v místech pobytu, zaměstnání či vzdělávání cizinců, proto jsou velice důležité projekty obcí. Slouží jako prevence zmírnění či vzniku napětí mezi cizinci a místními občany. Projekty se realizují hlavně v těchto obcích Havlíčkův Brod, Teplice, Praha Libuš, Městské části Prahy 3, 4, 7, 9, 12, 13, 14. Cílovou skupinou jsou většinou cizinci ze třetích zemí. Vybrané projekty obcí na podporu integrace v roce 2015 znázorňuje tabulka 5.

Tabulka 5: Vybrané projekty v roce 2015

Název projektu	Aktivity projektu	Cíl projektu
Sociální začleňování cizinců na území města Havlíčkův Brod VII.	Výuka a kurzy českého jazyka, motivační výlet, závěrečné hodnocení projektu.	Zvýšit míru integrace cizinců do české společnosti a snížit strach a obavy veřejnosti z cizinců ve městě a potlačit xenofobní nálady společnosti.
Barevná devítka 2015	Procestování „celého světa“ formou hudebních kapel, exotických pokrmů a tance, jedná se o multikulturní festival.	Představení cizích zemí a menšin žijící v ČR.
Žijeme na čtyřce společně	Právní a sociální poradenství, kurzy českého jazyka a socio-kulturní orientace, integrační aktivity.	Identifikace pozitivních i negativních aspektů soužití cizinců se zdejšími občany a vytvoření základů pro budoucí integrační aktivity Prahy 4.

Zdroj: vlastní zpracování podle [20], [28], [29]

Ministerstvo vnitra se podílí na těchto specifických programech prevence kriminality: Projekt asistent prevence kriminality, Úsvit, Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi, Prevence domácího násilí, Systém včasné intervence, Speciální výslechové místnosti, Bezpečná lokalita, Domovník, Bezpečná země a také se podílí na programech ostatních organizací.

Projekt asistent prevence kriminality platí od roku 2009, na počátku se uplatňoval přibližně v 10 městech ČR. Cílem toho projektu je zvýšit bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách a jejich okolí, eliminace kriminálního chování a podpora práce Policie ČR i obecní policie. Asistenti působí jako zaměstnanci samosprávy zařazení v obecní policii. Asistent neplní práci obecního policisty, pouze slouží jako pomocník policii. Díky tomuto projektu se využili dlouhodobě nezaměstnaní občané, kteří znali problematiku vyloučených lokalit, díky jejich vyškolení a zaměstnání se mohli stát asistenty prevence kriminality. Asistenti přispěli ke snížení páchaní trestné činnosti, vandalismu, problémů v oblasti občanského soužití. Projekt byl podpořen z prostředků Evropského sociálního fondu. V současnosti asistenti působí v řadě obcí ČR např. v Karviné, Ostravě, Havířově, Orlové, Kutné Hoře, Litvínově, Chomutově, Mostě, Děčíně, Šluknově. V těchto městech se asistenti zaměřují hlavně na romské menšiny, dlouhodobě nezaměstnané, problémové občany, na obyvatele sociálně vyloučených lokalit. [33], [46]

ZÁVĚR

Migrace je způsobena nespokojeností obyvatele v jeho zemi z ekonomických, sociálních či politických důvodů. Po pádu komunismu v roce 1989 byl zaznamenán velký příliv cizinců a návratů občanů zpět do vlasti, odkud emigrovali. Druhá významná vlna migrantů proběhla v období, kdy se ČR stala součástí EU. Také vstup do Schengenského prostoru významně ovlivnil vlnu migrantů, protože znamenal volný pohyb osob, služeb, zboží a kapitálu v rámci schengenského prostoru. Výskyt cizinců v rámci celkového obyvatelstva České republiky představuje malý podíl. Z důvodu nedostatečné pracovní síly v průmyslové výrobě a vysoké poptávky pracovníků jsou cizinci v zemi vítáni.

Bakalářská práce analyzuje kriminalitu cizinců na území České republiky, zabývá se obdobím po vstupu do EU tedy od roku 2004. Práce se zabývá vysvětlením základních pojmů, týkající se dané problematiky jako je kriminalita, kriminologie, migrační politika, migrace, cizinci. Praktická část se věnuje přehledu cizinců v ČR, jejich počtu, struktuře národností, zaměstnanosti a vzdělání. V další části následuje analýza kriminality páchané cizinci v České republice. V praktické části bakalářské práce jsou používána data z Českého statistického úřadu.

V současné době je zaznamenán rozsáhlý příliv cizinců způsobený celosvětovou migrační krizí. Ke konci roku 2015 bylo zjištěno, že se na našem území vyskytuje přibližně 500 tisíc cizinců, což představovalo 4,4 % celkového obyvatelstva ČR v tomto roce. Počet občanů cizí státní příslušnosti neustále roste, z důvodu nepříznivých podmínek ve světě, jedná se zejména o země, kde je válečná situace, či špatné životní podmínky. Cizinci přicházejí do ČR z důvodu lepších životních, sociálních a ekonomických podmínek. Nejpočetnější národností cizinců vyskytující se v ČR jsou občané Ukrajiny, Slovenska, Vietnamu, Ruska a Polska. Ukrajinci tvoří přibližně 39 % cizinců a Slováci 27 %. Největší koncentrace cizinců se soustřeďuje v Praze a ve středočeském kraji. V Praze žije až 94 % cizinců pobývajících v ČR. Tyto oblasti nabízí lepší podmínky pro život cizinců, poskytují dostatek pracovních míst a nachází se zde centrum organizací pomáhající s integrací cizích státních příslušníků. V ČR žijí zejména cizinci v produktivním věku, protože převážně lidé v tomto věku se odhodlají opustit svou domovskou zemi, naopak děti a seniorů není mnoho. Cizinci se stěhují zejména z ekonomických důvodů. V ČR převažuje migrující pracovní síla málo kvalifikovaná, jedná se ale o potřebné dělníky, které v zemi chybí, tudíž cizinci pomáhají uspokojit poptávku na trhu po pracovní síle. Jako povolení k získání zaměstnání slouží zaměstnanecké a modré karty. Až 61 % cizinců z EU představuje počet evidovaných cizích státních příslušníků na úřadech

práce. V ČR mají cizinci stejné právo na vzdělání jako čeští občané. Největší zájem je o vysokoškolské vzdělání, kdy připadá na akademický rok zhruba 30 tisíc studentů cizí státní příslušnosti, nejčastěji se jedná o Slováky.

Kriminalita cizinců zasahuje celou společnost. Cizinci vnášejí do kriminality nové praktiky, které byly dosud neznámé. Nejčastěji odsouzení cizinci pocházejí ze Slovenska, Ukrajiny, Vietnamu a Ruska. Občané cizí státní příslušnosti páchají zejména trestné činy krádež, ohrožení pod vlivem návykové látky, porušování práv k ochranné známce, maření výkonu úředního rozhodnutí. Pro cizince je specifická oblast kriminality, a to organizovaný zločin. Cizinci se podílí na počtu celkových spáchaných trestných činů přibližně 5 %, což není mnoho, ale ohrožují celou společnost. Největší nárůst kriminality páchané cizinci byl v roce 2005, právě v období po vstupu ČR do EU. Pro cizince je charakteristický trestný čin padělání a pozměňování veřejné listiny, kdy se podílí na spáchání tohoto trestného činu 55 %.

V České republice se nachází 35 vazebních věznic, které spravuje Vězeňská služba ČR. Mezi cizince ve věznicích patří nejčastěji muži ve středním věku, tedy okolo 30. až 40. roku života se základním vzděláním či vyučením bez maturity. Nejběžnější délka nařízeného trestu se pohybuje od jednoho roku až do pěti let. Největší počet obviněných cizinců byl v roce 2004, kdy se jednalo o 792 cizích státních příslušníků. Cizinci se podílí na počtu obviněných a odsouzených osob průměrně 7,8 %, tedy ve věznicích se nachází zejména Čeští obyvatelé. V rámci cizinců se ve věznicích vyskytuje jen 5 % žen, zbytek představují muži.

Integrace si klade za cíl sjednotit cizí státní příslušníky s domácími občany země. Postupy integrace charakterizuje dokument koncepce integrace cizinců na území ČR, která charakterizuje sociální integraci cizinců, ochranu cizinců před diskriminací a podporu rovného přístupu a příležitosti na trhu práce, problematiku bydlení, vzdělávání, zdravotnictví, náboženství a sociální péči. S integrací souvisí prevence, která slouží jako prostředek předcházení kriminality a eliminace páchaní trestných činů. ČR uplatňuje prevenci pomocí orgánů státní správy, bezpečnostních složek, nevládních a charitativních organizací a některých podnikatelských subjektů. Na rok 2015 zpracovalo Ministerstvo vnitra ČR koncepci s názvem Společné soužití.

Ačkoliv výskyt cizinců v ČR není alarmující, znamená určité nebezpečí pro obyvatele, ale také pro zemi přináší pracovní sílu, která je nezbytná. V rámci migrační krize, která stále přetrvává se bude počet cizinců nadále zvyšovat, proto je třeba pracovat na opatřeních v rámci migračních a integračních politik v ČR.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] ASOCIACE PRO MEZINÁRODNÍ OTÁZKY: Uprchlíká krize v roce 2015 a evropská odpověď [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/05/amocz_BP_05_2016_web.pdf
- [2] BARŠOVÁ, Andrea a Pavel BARŠA. Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2005, 308 s. ISBN 80-210-3875-6.
- [3] ČESKÉ NÁRODNÍ KONTAKTNÍ MÍSTO EVROPSKÉ MIGRAČNÍ SÍTĚ EMN Výroční zpráva o politice v oblasti azylu a migrace 2015 [online]. Ministerstvo vnitra. 2016 [cit. 2016-12-01]. ISBN 978-80-87544-30-3. Dostupné z: <http://www.emncz.eu/files/books/147.pdf>
- [4] ČESKÉ NÁRODNÍ KONTAKTNÍ MÍSTO EVROPSKÉ MIGRAČNÍ SÍTĚ EMN Výroční zpráva o politice v oblasti azylu a migrace 2014 [online]. Ministerstvo vnitra. 2015 [cit. 2016-12-01]. ISBN 978-80-86466-80-4. Dostupné z: <http://www.emncz.eu/files/books/75.pdf>
- [5] ČESKO. Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2016 [cit. 12. 12. 2016]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-325>
- [6] ČESKO. Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2016 [cit. 2016-12-07]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-326>
- [7] ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2017 [cit. 8. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>
- [8] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: Cizinci: Demografické události cizinců – datové údaje [online]. [cit. 2017-01-19]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu#cr
- [9] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: Cizinci: Zaměstnanost – datové údaje [online]. [cit. 2017-01-19]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_zamestnanost#cr
- [10] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: Data – kriminalita cizinců [online]. [cit. 2017-01-19]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_kriminalita#cr

- [11] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: Data – mezinárodní ochrana [online]. [cit. 2017-01-19]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/data-mezinarodni-ochrana#cr>
- [12] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: Data – nelegální migrace cizinců [online]. [cit. 2017-01-19]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/data-nelegalni-migrace-cizincu#cr>
- [13] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: Data – počet cizinců [online]. [cit. 2017-01-19]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_demogr_udalosti#cr
- [14] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: Data – vzdělávání cizinců [online]. [cit. 2017-01-19]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/data-vzdelavani-cizincu#cr>
- [15] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: Metodika z oblasti kriminality cizinců [online]. [cit. 2017-01-19]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/metodika-z-oblasti-kriminality-cizincu>
- [16] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: Obyvatelstvo [online]. [cit. 2016-08-31]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky&katalog=30845>
- [17] ČLOVĚK V TÍSNI ČR: Středomoří – migrační brána do Evropy [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/cs/clanky/stredomori-migracni-brana-do-evropy>
- [18] DRBOHLAV, Dušan. Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010, 207 s. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-039-1.
- [19] GRIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. Kriminologie [online]. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014 [cit. 2016-11-15]. ISBN 978-80-7478-614-3. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=9qzuCQAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=kriminologie&hl=cs&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q=zdroje%20informac%C3%AD&f=false
- [20] HAVLÍČKŮV BROD: Sociální začleňování cizinců na území města Havlíčkův Brod VII. [online]. [cit. 2017-02-23]. Dostupné z: <http://www.muhb.cz/socialni-zaclenovani-cizincu-na-uzemi-mesta-havlickuv-brod-vii/d-843542>
- [21] HINDLS, Richard. Statistika pro ekonomy. 8. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007. ISBN 978-80-86946-43-6.

- [22] HOLCR, Květoň. Kriminologie. Vyd. 1. Praha: Leges, 2009, 190 s. Student (Leges). ISBN 978-808-7212-271.
- [23] CHALUPOVÁ, Kateřina, ŠTEFUNKOVÁ, Michaela a Jaroslav ŠEJVL (eds.). Základy prevence kriminality pro pedagogické pracovníky. Praha: Klinika adiktologie, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze ve vydavatelství Togga, 2012. ISBN 978-80-87258-96-5.
- [24] INFOCIZINCI: Trvalý pobyt pro cizince v ČR [online]. [cit. 2016-12-09]. Dostupné z: <http://infocizinci.cz/trvaly-pobyt/trvaly-pobyt/>
- [25] INFOCIZINCINI: Státní občanství ČR [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <http://infocizinci.cz/trvaly-pobyt/trvaly-pobyt/statni-obcanstvi/>
- [26] INOVACE SEBS A ASEBS [online]. [cit. 2016-08-31]. Dostupné z: <http://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/charakteristika>
- [27] MECHANICKÝ POHYB OBYVATELSTVA [online]. [cit. 2016-12-05]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/1057596-Mechanicky-pohyb-obyvatelstva.html>
- [28] MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 4: Praha 4 spouští projekt pro integraci cizinců [online]. [cit. 2017-02-23]. Dostupné z: [http://praha4.cz/praha-4-spousti-pro-integraci-cizincu.html](http://praha4.cz/praha-4-spousti-projekt-pro-integraci-cizincu.html)
- [29] MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 9: BAREVNÁ DEVÍTKA 2015 [online]. [cit. 2017-02-23]. Dostupné z: <https://www.praha9.cz/o-praze-9/aktualne/barevna-devitka-2015>
- [30] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY: Azyl, migrace a integrace [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/azyl-migrace-a-integrace-azyl.aspx>
- [31] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY: Dlouhodobá víza a povolení k pobytu (k pobytu nad 90 dnů) [online]. [cit. 2016-12-07]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/pobytova_opravneni_k_pobytu_nad_90_dnu/index.html
- [32] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY: Migrační a azylová politika [online]. [cit. 2016-11-25]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/migrace/clanek/migracni-a-azylova-politika.aspx>

- [33] MINISTERSTVO VNITRA ČR: Programy prevence kriminality [online]. [cit. 2017-02-23]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/informace-o-projektu-asistent-prevence-kriminality.aspx>
- [34] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY: Podkladový materiál Ministerstva vnitra pro poslance na 39. schůzi Parlamentu ČR [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/migrace/clanek/informace-vlady-cr-o-migracni-krizi.aspx>
- [35] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY: Schengenské (krátkodobé) vízum [online]. [cit. 2016-12-07]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/pobytova_opravneni_k_pobytu_nad_90_dnu/index.html
- [36] MINISTERSTVO VNITRA ČR. Strategie migrační politiky České republiky [online]. 2015 [cit. 2016-11-18]. ISBN 978-80-86466-83-5. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/strategie-migracni-politiky-ceske-republiky.aspx>
- [37] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY: Udělení státního občanství České republiky [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/udeleni-statniho-obcanstvi-ceske-republiky.aspx>
- [38] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY: Vízum sv. pobyt [online]. [cit. 2016-12-09]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/pobytova_opravneni_k_pobytu_nad_90_dnu/vizum_vs_pobyt/index.html
- [39] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY: Zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců v České republice za roky 2001-2014 [online]. [cit. 2016-11-30]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/migrace/docDetail.aspx?docid=21620122&doctype=ART>
- [40] POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY: Kriminalita [online]. [cit. 2016-08-31]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>
- [41] RABUŠIC, Ladislav a Aleš BURJANEK. Imigrace a imigrační politika jako prvek řešení české demografické situace? [online]. Brno: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2003 [cit. 2016-12-04]. Dostupné z: <http://praha.vupsv.cz/Fulltext/imigr.pdf>
- [42] ROUBÍČEK, Vladimír. Úvod do demografie. Praha: Codex Bohemia, 1997. 348 s. ISBN 80-85963-43-4.

- [43] SCHEU, Harald Christian a Ednan ASLAN. Migrace a kulturní konflikty. Vyd. 1. Praha: Auditorium, 2011, 322 s. ISBN 978-80-87284-07-0.
- [44] SVATOŠ, Roman. Kriminologie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 290 s. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-389-6.
- [45] TRBOLA, Robert a Miroslava RÁKOCZYOVÁ. Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR. 1. vyd. Brno: Barrister, 2011, 181 s. ISBN 978-808-7474-198.
- [46] TRIVIS, a.s.: Asistent prevence kriminality. [online]. [cit. 2017-02-23]. Dostupné z: <http://www.trivis.cz/asistent-prevence-kriminality>
- [47] VEZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY: Statistické ročenky Vězeňské služby [online]. [cit. 2017-01-19]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/statistiky-a-udaje-103/statisticke-rocenky-1218/statisticke-rocenky-vezenske-sluzby>
- [48] Úřední věstník L 050, 25/02/2003 S. 0001–0010: Nařízení Rady (ES) č. 343/2003 ze dne 18. února 2003 [online]. [cit. 2016-11-25]. Dostupné z: <http://www.unhcr-centraleurope.org/cz/pdf/zakladni-informace/pravni-dokumenty/evropska-unie-a-azylove-acquis/narizeni-rady-es-c-3432003-ze-dne-18-unora-2003-kterym-se-stanovi-kriteria-a-postupy-pro-urcen.html>